

Vår webbtidning har blivit hackad!

Sidan 16

HÄLSA

Patientupplevd sjukvård
Hur patienter upplever sjukvården kan, tillsammans med tydliga resultatsiffror på ...

Sidan 17

UTBILDNING

Idag finns flera hundra olika gymnasiealternativ
Fr.o.m. detta nummer inför vi nya sidor: Utbildning.

Sidan 5

En tidning för alla / A Newspaper for Everyone

Info Express

Öresunds journal

Ar. 2, Nr.14, OKTOBER 2018, 24 SIDOR

www.infoexpress.se

KOSTNADSFRI (25kr - FRIVILLIGT!)

"DET ÄR INGEN SOM BLIR SKADAD SOM INTE HAR MED DÅLIGA SAKER ATT GÖRA. MALMÖ ÄR TRYGGT FÖR DE MÄNNISKOR SOM ÄR BRA!"

Sidan 12-13

"Livsmedelsbranschen är hemsk!"

Som vi skrivit många gånger i denna tidning är livsmedelsbranschen en av de största miljöbovarna. En som sett på detta med bestörtning och bestämt sig för att göra något åt det är Henning Lennman ...

Sidan 14-15

Mer än hälften vill se Öresundsregionen förverkligas

Öresund Bridge. Foto Nick-D

Nu har vi i vår serie om Öresundsregionen, där vi intervjuat svenskar och danskar om saker som berör regionen, kommit fram...

Sidan 6-7

KROPPEN I FOKUS!
En SPA behandling som ökar fastheten och ger huden nytt liv! Kroppspeeling, fuktinpackning, ansiktspeeling, ansiktsmask och lätt kroppsmassage ingår.

60 minuter
595:-
(ord. pris 895:-)

h u d i n s t i t u t e t

Stora Nygatan 30, 040-24 04 54. Järnväggsgatan 25, 040-36 74 54. www.hudinstitutet.com

Vi bygger bron mellan hälsa och skönhet för kvinnors välbefinnande i alla åldrar.

Norregatan 4a, 211 27 Malmö
info@lotuskliniken.nu
www.lotuskliniken.nu
070-096 69 07
Öppettider:
Måndag-Fredag: 09.30 - 18.00

webbsida:

Malmö – en trygg och vacker stad

Under lång tid nu har Malmö, såväl i Sverige som utomlands, haft ett rykte som en riktig gangsterstad, en stad med hög kriminalitet och skjutningar på öppen gata. När man träffar människor från andra delar av Sverige (och världen) och berättar att man är från Malmö, får man oftast en reaktion av avsky eller medlidande. "Hur kan du bo i en sådan stad?", "Är du inte ständigt rädd?" och liknande frågor haglar över en.

Sanningen är ju dock en helt annan. Ingen på denna tidning och väldigt få malmöbor vi talat med känner igen denna beskrivning av vår stad. Vi känner oss trygga och har inga planer på att lämna staden. Åtminstone inte av trygghetsanledningar.

Visst, ingen av oss förnekar det faktum att det förekommer alltför mycket våld och att skjutvapen alltför ofta är inblandade. Det finns ingen anledning att vara nöjd med den situation vi befinner oss i. Men att kalla Malmö en gangsterstad och – som det gjorts i mer än en tidning – göra jämförelser med Chicago, är absurt.

Faktum är att antalet anmälda brott i Malmö nu är nere på den lägsta nivån sedan mätningarna började 1996, och de har minskat för varje år sedan 2009, enligt BRÅ. Visserligen är en nedgång av antalet anmälda brott inte en garanti för att antalet brott har sjunkit; mörkertalet kan under denna period ha ökat. Och visst är det så att antalet anmälda vapeninnehav de facto har ökat, men på samma sätt som att antalet anmälda brott till viss del kan förklaras av andra faktorer, kan antalet anmälda vapeninnehav förklaras av utökat polisarbete.

Det är sant att statistik inte kan förklara allt, men bilden av Malmö som Sveriges Chicago går inte riktigt ihop med en ständigt nedåtgående trend vad gäller anmälda brott.

Visserligen hade Malmö 2016 mest dödligt våld i hela Norden (11 döda), men att Stockholm 2017 gick om Malmö i statistiken, och att Malmö i jäm-

förelse med Chicago (784 döda 2016) har väldigt få dödsskjutningar (i Chicago döddades 1/3450 personer 2016, i Malmö var motsvarande siffra 1/26102) talas väldigt lite om.

Denna tidning vill absolut inte förringa allvaret i situationen. Döds-skjutningar är naturligtvis fruktansvärt, och i år verkar det slå alla rekord. Samtidigt oroar vi oss för att den skeva medierapporteringen får konsekvenser som är mycket värre än när gängmedlemmar skuter ihjäl varandra. Malmöborna kände sig allt tryggare fram till 2015 medan resten av Sverige svartmålad staden. Nu har det vänt. Allt fler malmöbor känner sig otrygga. Det troliga är att detta i mycket större utsträckning beror på medias rapportering än på skjutningarna i sig; trots allt har de flesta malmöbor ingen egen erfarenhet av dessa.

Det finns en uppenbar risk att vi får en utveckling som liknar USA:s, d.v.s. att vanliga, icke-kriminella, medborgare väljer att beväpna sig för sin egen trygghet. Visserligen har vi inte USA:s mycket märkliga vapenlagar, men det lär inte hindra en uppskakad och "ansvarsfull" familjebeskyddare.

Tack och lov är vi långt ifrån där ännu. Men det är ändå hög tid att agera. Polisens arbete för att sätta dit brottslingarna och stoppa skjutandet är naturligtvis en viktig del i detta arbete, men en minst lika stor, ja större del, är att fokusera på allt som är bra med vår stad: alla vackra parker, alla uteserveringar och allt annat vi erbjuds i denna härliga mångkulturella stad. Alla de oerhört trygga platser där ingen någonsin har blivit skjuten på, mer än möjligen med vattenpistol. Malmö är en av de vackraste, lugnaste och finaste platser man kan hitta. Låt inte ett litet gäng galningar med pistoler förstöra detta intryck.

Sedan är det en annan sak att det är fruktansvärt sorgligt för de inblandade, såväl skyttar som offer, men det får bli ämnet för en annan ledare.

Malmö – a Safe and Beautiful City

During a long period of time now, Malmö has, in Sweden as well as abroad, been described as a gangster city, a city with high criminality rate and shootings in the streets. When you meet people from other parts of Sweden (and the world) and tell them you are from Malmö you often meet disgust or pity. You are showered by questions like "How can you live in such a city?" and "Aren't you constantly afraid?"

The truth, however, is the very opposite. No one at this paper and very few Malmö residents we have spoken to recognise this description of our town. We feel safe and have no plans of moving out; at least not on safety grounds.

We would like to point out that we do not deny the fact that there is way too much violence in Malmö and that guns are involved way too often. There is no reason to be satisfied with the situation we are in. But to call Malmö a gangster city and – which has been done in more than one newspaper – to compare it to Chicago, is absurd.

Facts state that the number of reported crimes is down to the lowest level since the start of the measuring in 1996, and it has decreased every year since 2009, according to BRÅ. Admittedly, a lower number of reported crimes is no guarantee that the number of crimes has sunken; we don't know anything about the unreported cases. And admittedly the number of reported cases of illegal weapons has increased. But in the same way as the number of reported crimes can be explained by other factors, the number of illegal weapons might be due to enlarged police-work within that field.

It is true that statistics cannot explain everything, but the image of Malmö as Sweden's Chicago doesn't really fit with the constant decreasing trend considering reported crimes.

Admittedly, Malmö had the highest rate of deadly crimes in the whole of Scandinavia (11 dead) in 2016, but the fact that Stockholm over-

took Malmö in the statistics in 2017 and that Malmö in comparison to Chicago (784 dead 2016) has very few deadly shootings (In Chicago 1 of 3450 was killed in 2016 while in Malmö 1 of 26102 was killed) is seldom mentioned.

This newspaper does certainly not want to minimise the gravity of the situation. Deadly shootings is of course very serious, and this year it seems as if they will break all records. At the same time we are worried about the skew media reports causing much worse consequences than gang members killing each other. The Malmö residents felt more and more secure up until 2015, while the rest of Sweden blackened the city. Now this has changed. More and more Malmö residents feel unsafe. Probably this is much more due to media reports than to the actual shootings; after all most Malmö residents have no experience of them.

There is an obvious risk that we will have a development similar to the one in the states, where normal, non-criminal, citizens opt to get a weapon in order to protect him- or herself. Admittedly we don't have the same silly gun laws, but that probably would not stop a shaken and "responsible" family protector.

Luckily we are far from there yet. But it's time to act. The police-work fighting crimes and stopping the shootings is of course an important part in this, but an even bigger part is to focus on what is good in our city: all the beautiful parks, the outdoor dining areas and everything else offered in our wonderful multicultural city. All the enormously safe places where no one is shot at, except for with water guns. Malmö is one of the most beautiful, calm and nice places you can find. Don't let a gang of hooligans destroy that impression.

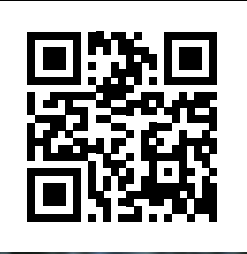
It is, of course, terribly sad for all the involved, shooters as well as victims, but that is something to discuss in another editorial.

Premiär!

Nästa generation Mitsubishi Outlander Plug-in Hybrid.

Se allt nytt här

NÄSTA GENERATION MITSUBISHI OUTLANDER PLUG-IN HYBRID

NU FÖR OMGÅENDE LEVERANS

MER KRAFT, MER KONTROLL, MER KLIMATSMART

Uppgraderat på över 100 punkter. Med bland annat en större bensinmotor och elmotor för mer kraft, nya körlagen med förfinad fyrhjulsdraft för bättre kontroll och bättre batterikapacitet för längre eldrift.

Viktad förbrukning 1,8 l/100 km och 148 Wh/km, CO₂ 40 g/km. Alla priser är av generalagent rek. cirkapriser. Bilen på bild är extrautrustad.

Vi har flera begagnade bilar i lager

välkommen in till oss!

Mitsubishi Center

Malmö

Mitsubishi Center Malmö AB; Agnesfridsvägen 129; 213 75 Malmö; Tel: 040-55 26 40; E-post: info@mmcmalmo.se

Today There Are Hundreds of Options

Starting with this issue we will now have new, additional pages called Education. Here you will be able to read reportage, interviews and articles, first and foremost from upper secondary schools and universities. We invite our readers to contact us via hello@infoexpress.se with tips about things concerning education that might be of interest for our readers, as e.g. special events at your school, fortunate or misfortunate choices of education, skilled teachers or students etc. However, we start with a more general article on our educational system.

Education is in Sweden compulsory and free of charge during the first ten years. This means that everyone has the right as well as the obligation to go to school. In extreme cases the police might even bring the pupils to school. The documented cases of it actually having happened are however few.

Although it might sound like it when listening to politicians, there are no rights to pass and to finish school with good grades. It is far from as bad as it was with the relative grade system (1-5) when it was predetermined that 7 % in every course was to fail. On the contrary it is now an explicit goal for everyone within the educational system that every student should pass in every subject. And the student could demand support for it to happen. There is, however no guarantee that this support will be available. Admittedly four students out of five are qualified to upper secondary, but almost 30 % lack grades in at least one subject. And that four out of five are qualified, means that one out of five is not allowed into the so-called national programs. There is, admittedly IM – the individual alternative – but statistics clearly show that those not qualified to upper secondary school much more often do not finish it. Upper secondary school is – contrary to the comprehensive school – neither a right nor an obligation. The is no chance the police would bring you to school.

But despite all this, there are a lot of IM programs. And above all there are a huge amount of national programs with greater or lesser variations. Since the opportunity for practically anyone to start a private school was released in 1992, the development has practically exploded, to the students' benefit as well as detriment.

An, after all, quite pleasant problem the qualified students have to face is the multitude to choose from. Before 1992 the Malmö students had around twenty different programs to choose from, and as no school offered all the programs, between one and five schools remained to choose from once you had chosen a program. In e.g. Lund and Helsingborg it looked more or less the same, but with even fewer alternatives. If you, in this context, were lucky enough to live between two towns (e.g. Malmö and Lund) your alternatives were doubled. But no more, if you weren't prepared to leave home at the age of 16 to go to a specialized school in e.g. Gotland or Stockholm.

Today there are still about twenty programs to choose from for the qualified students, but as you also have to choose orientation within most programs and almost every school has its own touch and profile, there are in fact several hundreds to choose from. And with so many alternatives and new schools constantly popping up it has become much more difficult to predict what grades will be required, which in principal means that all alternatives are optional for everyone qualified for the theoretical programs.

Of course, as an applicant you have an idea of what kind of education you are looking for, so in reality all hundreds of options will not be relevant to anyone. But they will be many enough. If you e.g. apply for Samhällsvetenskapsprogrammet (The Social Science Program) you first have to choose between three different orientations and no less than 34 alternatives in total if you apply within Malmö. In Lund there are another 23 alternatives, in Helsingborg 22 etc. and as you, if you live in the area, has the right to apply to every municipality in Scania and Western Blekinge, you have in fact 133 alternatives to choose from just within Samhällsvetenskapsprogrammet. In addition you may apply to every other school in Sweden, but then you are placed in a queue after the residents.

If you are in ninth grade, there are of course many advantages with this multitude. Firstly you have a lot to choose from and the

Foto: Geraht

chance for you to find the perfect suiting program is of course increased by every alternative. Secondly an increased number of actors means more competition and you as a potential new student becomes more valuable. This means that the schools are prepared to do a lot to satisfy you. Some schools offer e.g. free laptops, free travels and even free gym.

With advantages there are of course also disadvantages. It is maybe not only good to have a lot to choose from; you easily get lost, especially since there are so many other factors that interfere and confuse, in shape of the above mentioned, the school's standing, the location, where your friends apply etc. The risk is obvious that you don't see the woods for the trees and because of that make an erroneous choice that you will later regret. So, it is important to:

1. Thoroughly ponder what you want from your education.
2. Think about what you can manage – there is no purpose in applying for your dream education if you, for one reason or the other (e.g. study pace, distance or too much responsibility), are forced to quit.
3. Painstakingly read about all the alternatives you think might be the right one.
4. Disregard all superficial arguments (as the ones mentioned above) and focus on who you think might give you the best education.
5. See to it that you have as many alternatives as possible fitting the above-mentioned; the risk is otherwise that you have a perfect first choice but are forced to go for your second or third alternative (or even lower), which you don't like at all.

This paper is no school counsellor and therefore we will not go into details. At your school there is someone much better suited. But the fact remains that you who are in ninth grade this autumn will be flooded with commercials, tips and requests and you need to choose the right thing in this patchwork.

When you have done your three (or in some cases four or five) years at upper secondary school you will face new choices. Whether you should go to university or start working directly (which, admittedly is partly dependant on your choice of upper secondary program) and whether you should start this new part of your life immediately or take one or many sabbaticals. If you chose to continue studying, you again will have to choose orientation. But that is for some other time.

Mats Björling

mats.bjorling@infoexpress.se

Idag finns flera hundra olika gymnasiealternativ

Fr.o.m. detta nummer inför vi nya sidor: Utbildning. Här kommer du framöver att kunna läsa reportage, intervjuer och artiklar från framför allt gymnasieskolor, högskolor och universitet. Vi uppmanar därför våra läsare att höra av sig till hello@infoexpress.se med tips om sådant som har med utbildning att göra och kan vara av intresse för våra läsare, som särskilda event på din skola, lyckade eller misslyckade utbildningsval, gymnasie-mässor, speciellt duktiga lärare eller elever etc. Vi börjar dock med en mer allmänt hållen artikel om vårt utbildningssystem.

Utbildningen i Sverige är obligatorisk och kostnadsfri under de första tio åren. Det innebär att alla både har rätt och skyldighet att gå i skolan. I extremfallet kan t.o.m. eleven hämtas till skolan av polis. De dokumenterade fallen då det gått så långt är dock få.

Även om det ofta kan låta så på politiker, finns det dock ingen rättighet att klara utbildningen och att gå ut med godkända betyg. Det är långt ifrån så illa som det var med det relativa betygssystemet (1-5) där det var förutbestämt att 7 % av eleverna i varje kurs skulle få underkänt. Det är nu tvärtom ett uttalat mål för alla inom skolväsendet att samtliga elever ska klara godkänt i alla ämnen. Och eleven kan kräva stöd för att göra det möjligt för hen att klara godkänt. För att hen får detta stöd finns dock ingen garanti. Fyra av fem är visserligen behöriga till gymnasiet, men nästan 30 % saknar betyg i minst ett ämne. Och att fyra av fem är behöriga till gymnasiet innebär ju de facto att en av fem elever som inte får tillträde till gymnasiet nationella program. För dem finns visserligen IM – individuellt alternativ – men statistiken visar klart att de som inte var behöriga till gymnasiet i betydligt högre grad inte heller slutför det. Gymnasiet är nämligen – till skillnad från grundskolan – varken en rättighet eller en skyldighet, och chansen/risken att polisen skulle komma och hämta dig om du uteblir är obefintlig.

Men trots allt finns en mängd IM-program. Och framför allt finns det en uppsjö av nationella program med större eller mindre variation. Sedan möjligheten för nästan vem som helst att starta en gymnasieskola släpptes lös 1992 har utvecklingen fullkomligt exploderat, till både gagn och förfång för de blivande gymnasieeleverna.

Ett, trots allt, ganska angenämt problem de behöriga eleverna ställs inför är mängden skolor och program som finns att välja mellan. Före 1992 hade Malmöeleven ett tjugotal olika gymnasieprogram att välja mellan, och eftersom inga av Malmös gymnasier hade samtliga program, återstod mellan en och fem skolor att välja mellan när programvalet väl var gjort. I t.ex. Lund och Helsingborg såg det likadant ut, men med ännu färre alternativ. Hade du, i detta sammanhang, turen att bo på en ort mellan två städer (t.ex. Malmö och Lund) dubblades i stället dina skoloralternativ. Men sedan var det stopp, om man inte vid 16 års ålder var beredd att flytta hemifrån för att gå en specialiserad utbildning på t.ex. Gotland eller i Stockholm.

Idag finns det fortfarande ett tjugotal program att välja på för de behöriga eleverna, men eftersom man inom i stort sett samtliga program också måste välja inriktning och nästan varje skola har en speciell touch och speciella profiler är det i själva verket så att det finns flera hundra alternativ att välja på. Och med så många alternativ och ständigt nya gymnasier som poppar upp har det också blivit mycket svårare att förutse vilka meritvärden som krävs, vilket i princip innebär att samtliga behöriga till teoretiska linjer kan se samtliga alternativ som möjliga.

Naturligtvis har man som sökande en idé om vilken typ av utbildning man vill söka till, så det blir väl knappast aktuellt med flera hundra alternativ för någon. Men det kan bli många nog ändå. Om du t.ex. vill gå Samhällsvetenskapsprogrammet, har du tre olika inriktningar att ta ställning till och totalt inte mindre än 34 olika alternativ om du söker dig inom Malmö. I Lund finns ytterligare 23 alternativ, i Helsingborg 22 o.s.v. och eftersom du, om du bor i området, har rätt att söka till samtliga kommuner i Skåne och västra Blekinge har du de facto 133 alternativ bara om du vill gå Samhällsprogrammet. Dessutom har du också rätt att söka till alla andra kommuner i Sverige, men då placeras du i kö efter de inhemskt sökande.

För dig som går i nian och nu ska välja finns det naturligtvis

Foto: Geraht

mängder av fördelar med denna bredd. För det första har du väldigt mycket att välja på och chansen att du ska hitta ett program som precis passar dig ökar naturligtvis för varje alternativ. För det andra innebär ett ökat antal aktörer större konkurrens och att du som potentiell ny elev blir mycket värdefull, vilket innebär att gymnasieskolorna är beredda att göra mycket för att gå dig till mötes. Vissa skolor erbjuder t.ex. egen bärbar dator, fria resor och t.o.m. gratis träning på gym.

Med fördelar kommer naturligtvis också nackdelar. Det är kanske inte enbart en fördel att ha så många olika alternativ att välja mellan; man kan lätt gå vilse, särskilt som det finns så många lockmedel som ytterligare försvårar och förvirrar, i form av de ovan angivna extraförmånerna, skolans status, läget, var kompisarna vill gå m.m. Risken är uppenbar att man inte ser skogen för alla träd och att man därför gör ett val man sedan kommer att ångra. Det gäller därför att

1. noga tänka igenom vad det är du vill ha ut av utbildningen
2. fundera på vad du kommer att klara av – det är ingen mening att söka till en drömutbildning som du sedan av en eller annan anledning (t.ex. studietakt, reseavstånd eller för stort egenansvar) tvingas hoppa av
3. noggrant läsa igenom alla alternativ där du tror att du kan få ut det du vill ha ut
4. bortse från ytliga argument (som de ovan angivna) och fokusera på vad du tror du kan få bäst utbildning
5. se till att du har så många alternativ som möjligt som stämmer in på det ovannämnda; risken är annars stor att du har ett perfekt förstahandsval som du tyvärr inte kommer in på och då tvingas till ditt andra- eller tredjehandsval (eller ännu lägre) som du egentligen inte alls känner för.

Denna tidning är ingen Studie- och yrkesvägledare och därför ska vi akta oss för att gå in för mycket i detalj. På skolorna finns de som kan det här mycket bättre. Men faktum kvarstår att du som går i nian nu under hösten kommer att översköjas med reklam, tips och uppmaningar och att det gäller att välja rätt i denna snårskog.

När man så gått sina tre (eller i vissa fall fyra eller fem) år på gymnasiet står man inför nya val. Dels ska man välja om man ska fortsätta på högskola/universitet eller om man ska börja jobba direkt (vilket till stor del styrs av ens gymnasieval), dels om man ska kasta sig in i sitt nya liv direkt eller ta ett eller flera sabbatsår. Väljer man att läsa vidare, ska man dessutom välja inriktning. Men det får bli ett ämne för ett annat nummer.

Mats Björling

mats.bjorling@infoexpress.se

Mer än hälften vill se Öresundsregionen förverkligad

Nu har vi i vår serie om Öresundsregionen, där vi intervjuat svenskar och danskar om saker som berör regionen, kommit fram till pudelns kärna, till de verkligt viktiga frågorna om det finns anledning att göra verklighet av den gamla drömmen om ett reellt sammanhållet storstadsområde, Öresundsregionen, eller inte, och hur vi i så fall ska gå till väga för att nå dit.

Bland de sju danskar eller danska grupper som är med denna gång är 4 för, 2 mot och 1 tycker det finns mycket som talar både mot och för. Bland de 10 svenskarna är motsvarande siffror 5 för, 2 mot och 3 tveksamma. Totalt är alltså 9 av 17, d.v.s. 53 %, för att vi skapar en reell Öresundsregion och bara 24 % mot. Detta är visserligen ett väldigt litet statistiskt underlag, men det ger ändå en fingervisning. Kanske det är dags för någon politiker att riktigt ta tag i det här och göra en ordentlig undersökning. Kanske har vi lyckats få tag på en grupp som är ovanligt positiv till Öresundsregionen. Men det kan ju också vara precis tvärtom. Det är nog dags att ta tag i det här.

När vi tittar på hur vi ska lyckas med att komma närmare varandra, finns det en hel del intressanta förslag. Det som flest tar fram är, inte oväntat, att sänka priserna på bron, men det finns också andra förslag som att flytta företag över sundet och t.o.m. att bygga på vattnet. De allra flesta är dock överens om att detta först och främst är en uppgift för politikerna. Och då måste vi kanske först övertyga dem om att detta är någonting vi vill.

”Det skulle være godt med en fælles arbejdsmarken”

Danskerne fik svare på to spørgsmål, nemlig 1. Hvorfor skal vi virke for en stærkere Øresunsregion? og 2. Hvad må man gøre for at styrke Øresundregionen?

Sebastian Feenstra, København (flytter fra Stockholm til Göteborg.)

Anna Gustafsson och Sebastian Feenstra. Foto: Mats Björling

1. Jeg tror det vil være enormt positivt for danskerne. Altså danskerne vil klart vinde på det, i mine øjne, fordi Sverige er meget billigere. Alting i Sverige er billigere. Så hvis vi kommer nærmere så vil danskerne vinde ekstremt meget på det. Det er jo ikke så stor forskel at være i Malmø eller på Strøget. Du kan gå ind og snakke dansk. Folk forstår dig jo.

2. Sænk prisen på broen. Hvis det bliver billigere kommer det blive bedre. Jeg har mange vender i København der vil gerne bo i Malmø, men der er en ting der stopper dem, og det er prisen på broen. Det er så dyrt at køre over broen hver eneste dag. Og mere svensker havde også faret til Danmark.

Anton og Savitri Kusk, Nordjylland

- Det har jo altid hængt sammen. Skanør og Falsterbo, der fik vi jo sild. Så det synes jeg nok det er rigtigt.
- Nu har vi jo bygget en bro. Det er en begyndelse.

Johanna Larsen, Nordjylland

- Det kunne være meget godt. Jeg tænker som uddannelse eller mulighed til uddannelse. Det havde været godt om det var lidt større. Og jobmuligheder. Men jeg tror også det er vigtigt at beholde det som er svensk og det som er dansk.
- Måske flydte nogen danske forretninger til Sverige og nogen svenske forretninger over her. Eller måske nogen udveksling med uddannelse.

Kresten Kehlet, Ishøj

- Det skulle være godt med en fælles arbejdsmarken og man skulle samarbejde lidt mere.
- Broen har gjort meget, men jeg tror danskerne må være lidt mere åbne for at lære ting fra svenskerne.

Lilyan Alwerr, fra Odense men på veg at flytte til København

- Det er på godt og ondt. Der er mange som pendler mellem Malmø og København og det skulle være positivt at det ligesom blev inden samme by. Men så er der to forskellige sprog og to forskellige kulturer men det er alligevel ikke så langt fra Malmø til København så der er også mange fælles ting. Men måske skulle der være nogen udfordringer i forhold til systemer og regler for at det hele skal blive et. Det vil nok tage lidt tid at implementere.
- Jeg tror ikke det er så meget med folket. Det er mere med systemet, at få det at passe i et.

Hannah Helene Nielsen, Elisa Peulicke Rohs og Frida Bjarne Schou, København

- Nej det synes vi ikke. Det hade været mærkeligt hvis Malmø var dansk eller København svensk.
- ...

Sonja Erhald Nielsen og Lone Nicolaisen, København

- S: Det beror på. Nor der er meget arbejde så er det måske godt, men... L: I København er der nu mange unge svensker og det kan være lidt svært at forstå. Så man kan blive nødt til at tale engelsk i visse butikker. S: Og så hører man så meget om bekymringer i Malmø. Og det er jo ikke så godt.
- ...

”Jag tror att det vore väldigt bra för regionen”

De två frågor den svenska panelen besvarat är 1. Vad talar för att vi borde stärka Öresundsregionen som en enhet? och 2. Vad tror du behövs för att Öresundsregionen ska bli en tydligare enhet?

Jan Härdig d.ä., Malmö

- Jag tror att det vore väldigt bra för regionen, och väldigt bra för hela Sydsverige, och även för Danmark, för att kunna vara en motvikt till Stockholm, bland annat.
- Det är tydligt att det krävs att politiker som styr regionen inser att det skulle vara en fördel och att de skulle börja samarbeta mer än de gör idag. Jag tror att näringslivet redan börjat samarbeta.

Siri Borgström, Ystad med dottern Pia Rowe, Nya Zeeland

- Det är väl både och. Det skulle vara mer behändigt. Samtidigt är det bra med olikheterna.
- Vet inte. En del samarbete finns ju redan.

Tea och Emma, 13 år, Malmö

- Det finns väl fördelar och nackdelar. Men jag gillar hur det är just nu. Man kan välja lite, om man vill vara i lilla Malmö eller stora Köpenhamn. Alltså, det är ju lätt att åka över.
- Ingen aning.

Jörgen A, Malmö

- Jag är väl lite skeptisk till the Greater Copenhagen Area, för det skulle ju innebära att Malmö blev nästan som en förort till Köpenhamn, men om vi kan skippa alla hindren så att det blir lättare att arbeta och också att ha ett gemensamt skattesystem, för det är ju någonting som politiker ofta klagar på, att människor som bor här får ta del av alla skattesubventionerade grejer fast de inte betalar någon skatt, eftersom de gör det i Danmark där de jobbar.
- Underlätta så att det verkligen inte finns några hinder.

Maria Leal, Malmö

- Jag vet inte varför. Man vet att detta är Sverige och det är Danmark. För mig är det bra som det är.
- ...

Amal Ramadan med döttrarna Shereen och Obaidah samt barnbarnet Zayd

Maria Leal, Malmö: Foto: M. Björling

André Kaliff, ursprungligen från Stockholm, men nu boende i Köpenhamn

- Jag har inget emot det i alla fall. Det är ju lite lustigt, eller intressant, som det är nu. Det ligger så nära och vi har hela den här storstadsregionen men det känns himla långt ifrån, tycker jag. Det är ganska dyrt att ta sig emellan, skattemässigt är det fortfarande extremt komplicerat. Det är väldigt krångligt och det känns inte som att det är en fungerande idé. Jag skulle gärna vilja se det bättre konstruerat på något sätt.
- Man måste hitta en enklare modell för vad som skulle gälla i den här

Öresundsregionen. Man borde underlätta för dem som pendlar och sänka priserna för transporter och så. Att verkligen boosta det här området. Annars blir det ju det här avståndet. Då blir det ju bara en idé.

Jennifer Berg, Malmö (men ursprungligen från Dalarna)

Jennifer Berg, Malmö. Foto: M.Björling

- Det skulle vara bra om det inte var så uppdelat, att man har ett större utbyte.
 - Det har ju talats om att man ska bygga på vattnet så att vi geografiskt kommer närmare varandra. Fast jag vet inte hur bra det skulle vara för havet.
- Anna Gustavsson, Göteborg (dit hon flyttar tillbaka från Stockholm)**
- Absolut. Det tycker jag. Jag är alltid för att det ska bli lättare. Jag gillar det när allting är tillsammans, på något sätt, när det inte är så uppdelat. Att man kan vara var man vill och hur man vill.
 - Sänk priserna för överfarten. Tåget är visserligen betydligt billigare än att köra bil, men det är ju fortfarande så att det är mycket dyrare att åka tåg över Öresund än motsvarande sträcka inom Sverige.

Anwar Husein, bor i Köpenhamn, från Somalia men bodde senast i Borlänge

- Malmö är Malmö och Köpenhamn är Köpenhamn. Vi är inte så lika och har inte samma språk, men det är nog mycket lättare för skåningar än för mig som kommer från Dalarna. Där uppe fick jag höra att de snackar danska i Malmö.
- ...

A Majority Is Pro the Realisation of a Real Oresund Region

When asking the Oresund residents, it turns out 53 % are for creating a real Oresund Region and only 24 % are against. This is admittedly way too little statistic data, but it gives us a hint.

The questions they were asked this time was: 1. “Why should we work for a stronger unity in the Oresund Region?” and 2. “What should be done to create a stronger Oresund Region?” Here are some of the answers we got:

Sebastian Feenstra, København (moving from Stockholm to Gothenburg.)

- I think it would be enormously positive for the Danes. The Danes would absolutely gain a lot from it, as I see it, because Sweden is so much cheaper. Everything in Sweden is cheaper. So if we come closer, the Danes will gain extremely much from it. There are no big differences between being in Malmö and being at Stroget. You can walk in and speak Danish. People understand you.
- Lower the bridge fees. If it becomes cheaper, it will be better. I have many friends in Copenhagen that want to live in Malmö, but there is one thing stopping them, and that is it being too expensive to drive over the bridge every day. And more Swedes would also go to Denmark.

Anton og Savitri Kusk, Northern Jutland

- It has always been one. We got herring from Skanør and Falsterbo. So that would be a good idea.
- Well, we have built a bridge. That is a good start.

Johanna Larsen, Northern Jutland

- That would be very good. I think of education or opportunities to education. It would have been good if they were more. And job opportunities. But I also think it's important to keep what's Swedish and Danish.
- Maybe move some Danish companies to Sweden and some Swedish companies here. Or maybe some kind of education exchange.

Kresten Kehlet, Ishøj

- It would be good with a common labour market and more cooperation.
- The bridge has done a lot, but I think the Danes need to be more open to learning from the Swedes.

Lilyan Alwerr, from Odense but on her way to move to Copenhagen

- There are goods and bads. There are many people commuting between Malmö and Copenhagen and it would be good if that was, kind of, within the same city. But there are two different languages and two different cultures. On the other hand it is not so far between Malmö and Copenhagen and there are a lot of things in common. But probably there would be challenges

when it comes to systems and rules. It would take some time to implement.

- I don't think it is about the people so much. It is more about the systems; to make them fit.

Jan Härdig Sr, Malmö

- I think it would be very good for the region, and very good for the entire southern Sweden and for Denmark as well; to counterbalance Stockholm, among other things.
- It is evident that it requires the politician in the region realising that it would be an advantage and that they start cooperating more than they do today. I think the businesses have already started cooperating.

Siri Borgström, Ystad with her daughter Pia Rowe, Nya Zealand

- There are arguments for both ways. It would be more convenient. On the other hand differences are good.
- I don't know. There is already some cooperation.

Tea och Emma, 13 years old, Malmö

- There are both advantages and disadvantages. But I like it the way it is. You can choose whether you want to be in little Malmö or big Copenhagen. It is easy to cross the sound.
- No idea.

Jörgen A, Malmö

- I am a bit sceptical to the Greater Copenhagen Area, because it would mean that Malmö almost became a Copenhagen suburb, but if we can skip all the obstacles so it is easier to work and also have a common tax system, because that is something politicians often complain about, that people living here get to benefit from tax paid things although they pay no taxes as they do that in Denmark where they work.
- Facilitate so there really are no obstacles.

Amal Ramadan with her daughters Shereen och Obaidah and grand-child Zayd, Malmö

- There are both positive and negative factors. But it is good as it is. It feels safer. As immigrants (from Palestine) it feels both better and more secure in Sweden, and especially in Scania and Malmö. We feel more as Malmö Residents than as Swedes. When we are a broad and someone asks where we come from, we always say Malmö.
- ...

André Kaliff (originally from Stockholm, but now living in Copenhagen)

André Kaliff. Foto: M.Björling

- At least I don't have anything against it. It is a bit funny, and interesting, as it is now. It is so close and we have this entire metropolitan area, but yet it feels so far away, I think. It is quite expensive to get around and tax-wise it is still extremely complicated. It is very difficult and it doesn't feel like it is a working concept. I would very much like to see a better construction, in some way.

- You have to find a simpler model
- for what is to apply for the Oresund Region. You need to facilitate for the commuters and lower the prices for transports and the like. To really boost this area. Otherwise there will be this distance. Then it is only an idea.

Jennifer Berg, Malmö (but originally from Dalarna)

- It would be good if it was not so divided; that there is more exchange.
- They have talked about building on the water so that we would come closer geographically. But I'm not sure that would be good for the sea.

Anna Gustavsson, Göteborg (to which she is moving back from Stockholm)

- Absolutely. I think so. I'm always for anything that makes things easier. I like it when everything is together, in a way, when it is not so divided. That you can be where and how you want to.
- Lower the crossing prices. The train is admittedly cheaper than driving your car, but it is still much more expensive to go by train over Öresund than to go the same length within Sweden.

Att lära sig svenska är det allra viktigaste

När du kommer till ett nytt land – i detta fall Sverige – har du, precis som i alla situationer i livet, både rättigheter och skyldigheter. Vi ska här försöka guida dig igenom såväl rättigheter som skyldigheter. Men vi börjar med det allra viktigaste, som väl kan sägas vara både en rättighet och en skyldighet: Lär dig svenska.

Visst skulle man kunna leva ett helt liv i Sverige utan att kunna ett enda ord svenska; det finns tillgång till samhällsinformation på de flesta språk, rätt till tolk och säkerligen landsmän villiga att hjälpa till med översättning. Och har man inte ett behov av att träffa svenskar kan man ju välja att bara umgås med sina landsmän.

Tyvärr finns det redan idag många som lever just så i Sverige. Men förutom alla de fördelar nya språkkunskaper ger en, gör man en insats för alla invandrare i sitt nya land när man lär sig det nya språket.

Invandrade som inte lär sig språket utmålas ofta som lata, okunniga och ovilliga av extremhögern. Och då rasisterna sällan drar sig för generaliseringar, innebär det att om du och några till inte lär er svenska, och därmed inte kommer in i samhället, utan istället hamnar i arbetslöshetsstatistiken, får alla invandrare – även de som lär sig språket och sliter för allt de är värda – skulden. Genom att inte utnyttja denna rättighet ger du rasisterna vatten på kvarn. Och tyvärr gör det också att de blir allt fler. I stora delar av världen blåser nu en högervind och Sverige är inget undantag. Gör inte dig själv och alla andra invandrare en otjänst, utan lär dig svenska så snabbt som möjligt. Ju lägre arbetslöshet bland utrikes födda och ju fler med icke-svenska namn som finns i samhällsgemenskapen, ju färre argument har rasisterna för sina märkliga åsikter.

Men det är främst för dig själv du ska lära dig svenska. Här följer några anledningar:

Chansen till ett jobb ökar med flera hundra procent om du kan svenska. Det är visserligen förstärkt att man efter ett hemskt uppbrott och en lång och tuff kamp för att komma hit varken är pigga på att arbeta eller att lära sig nya saker. Men om du ska kunna bygga upp ett människovärdigt liv är ett arbete oftast en nödvändighet.

Chansen till nya vänner ökar betydligt ju fler språk du kan, och då

särskilt språket i ditt nya hemland. Det finns visserligen säkert många landsmän i Sverige, men varför begränsa sig när man kan ha 10 miljoner potentiella nya vänner?

Chansen att förstå myndigheter ökar drastiskt. Trots allt kan man inte alltid hitta språkhjälp vid alla kontakter. T.ex. har du rätt till tolk vid utvecklingssamtal i skolan. Men hur gör du när du spontant vill ringa upp dina barns lärare?

Chansen att hjälpa dina barn till ett bättre liv ökar kraftigt när du behärskar svenska. Det handlar inte bara om själva kontakten med skolan. Det handlar om att du faktiskt kan hjälpa barnen med skolarbetet och med annat i svenska samhället. Risken finns annars att du istället förvandlas till en skuggfigur beroende av dina barn, som garanterat kommer att lära sig svenska. Hur väl de lär sig svenska och hur viktigt de tycker det är, beror dock mycket på hur du är som föräld. Forskning visar tydligt på samband mellan föräldrarnas språkkunskap och hur väl barnen lyckas.

All språkinläring utvecklar intelligensen och många andra egenskaper. Att inte lära sig ett nytt språk när man har chansen är att svika sin egen utveckling.

Det finns flera sätt att lära sig svenska. Bäst lär du dig om du kombinerar dem. Det vanligaste och enklaste sättet att läsa Sfl (Svenska för Invandrare), men för det krävs att du har fått uppehållstillstånd och blivit folkbokförd i Sverige (mer om det i nästa nummer). Om du verkligen vill stanna i Sverige, finns det dock ingen anledning att vänta på att få läsa Sfl. Det finns flera andra bra sätt:

- Tala med så många svenskar du bara kan. Det är precis så dina barn kommer att lära sig språket.
- Titta på svensk TV och filmer. Lyssna på svensk radio och svensk musik.
- På nätet finns flera bra kurser i svenska. På t.ex. www.informationsverige.se finns flera bra länkar.
- Var inte rädd för att uttrycka dig på svenska. När människor ser att du försöker sätter du igång en positiv spiral.

To Learn Swedish Is the Most Important

When you arrive in a new country – in this case Sweden – you have, as in any situation in life, rights and obligations. We will try to guide you through your rights as well as your obligations. But we start off with the most important, which is, you could argue, a right as well as an obligation: Learn Swedish.

Admittedly you could live your whole life in Sweden without learning one single word of Swedish; there is public service information available in most languages, interpreters and surely fellow countrymen willing to help you with translations. And you can choose just to socialise with fellow countrymen.

Unfortunately already today there are many people living like that in Sweden. But apart from all the benefits new language proficiency will give you, it will also bring benefits to all immigrants in your new country.

Immigrants who do not learn Swedish are often pictured as lazy, uncanny and unwilling by the extreme right. And as racists seldom hesitate to generalise, it means that if you and do not learn Swedish, and thereby do not become a part of society but end up in the unemployment statistics, all immigrants – also the ones learning the language and working very hard – will be blamed. By not using this right, you will give the racists wind in the sails. And unfortunately it makes them grow in number. In large parts of the world there is a shift to the right and Sweden is no exception. Do not do yourself and all other immigrants a disservice, but learn Swedish as soon as possible. The lower the unemployment rate among immigrants and the more people with non-Swedish names in the community cohesion, the less arguments for the racists' strange ideas.

But above all it is for yourself you should learn Swedish. Here are some reasons:

The chance to get a job increases with several hundred per cents if you know Swedish. It is, admittedly, understandable if you, after a terrible break-up and a long hard struggle to get here, are neither keen to work or to learn new stuff. But if you are to build a decent life, a job is most often a necessity.

The chance to get new friends increases the more languages you know, especially the language of your new home country. Yes, there are your country fellowmen, but why confine yourself when you have 10 million

potential new friends?

The chance to understand authorities increases drastically. After all you cannot always find lingual assistance in all situations. E.g. you have the right to an interpreter at the parent-teacher meetings, but what about when you need to speak spontaneously to your children's teacher?

The chance to help your children to a better life is strongly increased when you master Swedish. It is not only about the contact with school. It is about you being able to help your children with their schoolwork and other things in society. The risk is otherwise that you will be transformed to a shadow dependant on your children, who guaranteed will learn Swedish. How well they learn and how important they think it is, however, depends on you as a role model. Science clearly shows the relation between the parents' language proficiency and their children's success.

All language learning develops your intelligence and other qualities. Not to learn a new language when you have the chance is to let your own development down.

There are many ways to learn Swedish. The best result you get from combining them. The simplest and most common way is to study Sfl (Swedish for Immigrants). But to do that, you have to have a residence permit and to be nationally registered. If you really want to stay in Sweden, there is no reason to wait for Sfl, though. There are several other ways:

- Speak with as many Swedes as possible. This is the way your children will learn the language.
- Watch Swedish TV and films. Listen to Swedish radio and Swedish music.
- There are several good courses in Swedish online. E.g. at www.informationsverige.se there are many good links.
- Do not be afraid to express yourself in Swedish. When people see that you try, you will start a positive spiral.

Mats Björling
mats.bjorling@infoexpress.se

HITTADINBIL

BRA BILLIGA BILAR

0% RÄNTA

INGEN KONTANT INSATS

Ring Mats: 0735077490
E: info@hittadinbil.se

Rätstickan
Ann & Jan
Regementsgatan 84
21715 Malmö
040269446
fogelfenix2@gmail.com
ratstickan.se

1 stk skjorta för 50kr
5 stk skjortor för 125kr
10 stk skjortor för 200kr
Kostym för 225kr

Öppettider
mon-fre: 09-18
lör: 10-14

Djäknegatan 2
211 35, Malmö
Tel: 040 611 6733

Västra varvsgatan 91
211 11, Malmö
Tel: 040 234 317

PERSBORGS CAFÉ
Baklava — Tårter — Betifor

[persborgstorget 1 A](http://persborgstorget1a.se) - 213 61 Malmö - 0732-34 66 66
[@persborgCaffe](https://www.facebook.com/persborgCaffe) [@persborgcaffe](https://www.instagram.com/persborgcaffe)

Varmt välkommen!

VI KÖPER DITT GULD

14k	18k	20k	24k	Tandguld	Silver
193:-	253:-	274:-	342:-	252:-	3,63/gr

Linnégatan 34, Limhamn
040-15 87 83
Mån-Fre: 10-18
Lör: 10-14
Sön: Stängt

info@guldina.se
www.guldina.se

Följ oss på Instagram
[guldinajuweler](https://www.instagram.com/guldinajuweler)

GRATIS VÄRDERING ■ INGA DOLDA AVGIFTER ■ PRISGARANTI
BÄSTA PRIS FÖR DITT GULD ■ TRYGGT OCH ENKELT

Grilla med Gejo!

Handla i en
riktig KÖTTBUTIK,
så vet du vad du får!

Grillspett	fr 15:-/st
Högrevsfärs	129:-/kg
Oxfilé hel Gäller v. 41	299:-/kg
Fläskfilé helputsad, svensk	139:-/kg
Amerikansk ryggbiff mör som smör	399:-/kg
T-Bone 299:-/kg	
IBERICO Racks - Hel eller halv	269:-/kg

KOCKEN
REKOMMENDERAR
Olika säser • Kryddsmör
Hemlagade korvar

Välkommen in!

Erikslustv. 34,
Tel 91 87 02

Knivgatan 11
Tel 91 87 01

Vard 10-18
Lördagar 9-14

Företagande och hållbar utveckling

I tidigare nummer har vi diskuterat de företag som bidrar till miljöförstöringen och nu senast skrev vi om hur framgångsrika Sverige och Danmark faktiskt varit vad gäller innovationer och entreprenörskap för en bättre miljö. Nu är det dags att titta på några av de svenska produkter som tagits fram för att förbättra miljön för miljön, och som dessutom har resulterat i eller kommer att resultera i framgångsrika företag.

Serendipity Challenge är en entreprenörstävling öppen för alla nordiska entreprenörer. Finaldagarna äger rum under Almedalsveckan och i år fanns det flera företag med klart fokus på en bättre miljö bland finaldeltagarna:

Againity har tagit fram en maskin som kan omvandla sopor och spillvärme till energi. Med Againitys innovativa ORC-turbin kan även lågvärdig värme omvandlas till elektricitet. De har redan slutit stora kontrakt i Kenya och intresset från andra afrikanska länder är stort.

Cake har utvecklat en helt eldriven, lätt, ljudlös och miljövänlig terrängmotorcykel. Cake har sett möjligheten att omdefiniera motorcykelkulturen där de stora företagen inte vågat.

Ecoligens affärsidé är att utveckla innovativa produkter och material ur ett hållbart och ekonomiskt perspektiv. Bolagets storskaliga produktionsprocess resulterar i 100 % förnybara produkter med minimal miljöpåverkan. T.ex. har de skapat galgar av återvunnet papper.

Matsmart startades för att möta det växande problemet med matsvinn. Grundarna startade med att köpa in felmärkta varor med kort datum till sin butik och sedan sälja vidare till rabatterade priser. Matsmart her mer än fördubblat sin omsättning för varje år.

Sellpy handlar med second hand-kläder över nätet. Intäkterna delas mellan den som har överblivna kläder och bolaget. Överskottet går till välgörenhet.

Vultus erbjuder lantbrukare vad de kallar precisionsodling, vilket resulterar i mindre kvävespridning. Detta ger positiva effekter både för miljön och lantbrukarens ekonomi.

Rivstart är en annan tävling för entreprenörer, arrangerad av Swedbank. Årets vinnare är ännu inte utsedda, men bland vinnarna i fjol hade flera av företagen klart miljöfokus:

Sofia Nordell, på SÅNI Innovation skapade appen "Mitt käk" som fått ungdomar att äta lunch, minskat matsvinn och ökat företagets vinst.

Epshine trycker billiga och energieffektiva solceller i plast genom en kostnadseffektiv teknik, som enligt Emma Woxlin, en av entreprenörerna bakom projektet, är ungefär lika enkla att återvinna som en läskedrycksflaska. Energiåterbetalningstiden är ungefär en månad, som ska ställas mot kiselbaserade solceller där motsvarande tid är ungefär ett år.

Marcus Nyberg på HealthAlgae har utvecklat ett slutet och miljövänligt sätt att producera hälsosamma alger på, för att möta världens gemensamma mat- och naturresursbehov och minska överutnyttjandet.

Swedish Hydro Solutions erbjuder innovativa vattenreningslösningar för industri, bygg- och entreprenadbranschen, vilka både ger ekonomiska och miljömässiga vinster.

Detta är bara några av alla bevis på att tesen "gröna jobb är framtiden för ekonomin" inte är något "vänsterflum" som en del av de ledande herrarna i storpolitiken påstår. Detta innebär inte bara att man idag kan tjäna pengar samtidigt som man gör gott för miljön och hjälper till att rädda vår planet; i framtiden kommer det inte finnas några sätt utom de gröna att tjäna pengar på. En satsning på miljön nu är alltså en satsning på framtiden på flera sätt.

Vultus offers farmers a method to reduce nitrogen emissions, thus improving the environment as well as their economy.

Rivstart is another entrepreneur contest, arranged by Swedbank. Among the winners last year were also a lot of companies focusing on the environment:

SÅNI Innovation created the app "Mitt käk" (My food), making young people eat their school lunch, decreasing the food waste and increasing her profit.

Epshine prints cheap and energy effective solar cells made of plastic. **HealthAlgae** produces healthy algae in a climate friendly way.

Swedish Hydro Solutions offers innovative water cleaning solutions. **These are just a few** of all proves that the thesis "Green jobs are the future for economy" is not some "left-winged humbug" as some of the world leaders claim. In fact, in the future green jobs and green innovations will be the only way to make money.

Är den miljövänliga elektriska bilen bara en bluff?

När lagstiftningar, företag, politiker och miljörättsaktivister hyllar den elektriska bilen kan det vara svårt att se nackdelarna. På grund av en strategisk marknadsföring, klimatförändringarnas negativa påverkan på människors psyke och bilden av elbilen som en hållbar lösning har elbilar lyckats få någon form av "prioritet" i lagstiftningar i olika länder. Folk blir exempelvis inte lika hårt beskattade om de köper en elbil som de skulle ha blivit om de köpte en dieselbil, samtidigt som diesel blir dyrare och dyrare. Men är det rimligt att på något vis bestraffa människor som inte har råd att byta till elbil bara för att elbilen inte har blivit lika kritiserad som dieselbilen?

Hur miljövänlig en elbil är beror först och främst på elen som används för att ladda batterierna. Om elektricitet som används till att laddningen kommer från kolkraftverk, blir det inte särskilt miljövänligt i längden, då kolkraftverk inte är miljövänliga.

Förutom faktorer som källan till el för att ladda batterierna, måste man se hur processen för tillverkning av batterierna går till. Batterierna behöver råvaror för att tillverkas, Enligt den tyska dokumentären "Elbilens sanna pris" [Der Wahre

Insändaren från förra numret som får svar i detta nummer:

Gör nåt åt alla gubbar!

Jag har läst er tidning nu och jag gillar den och eftersom jag hörde att man kan skicka in texter till era tonårssidor tänkte jag att jag kunde göra det. För det finns nämligen en sak jag oroar mig för jättemycket.

Nu kanske ni tänker att hur kan det bara finnas en sak att oroa sig för? Det finns ju jättemånga saker att vara orolig för, som t.ex. klimatet, invandrarfrågan, skolan, sjukvården, större och större skillnad mellan fattiga och rika, krig och katastrofer. Och visst, ni har rätt. Men egentligen hänger allt det här samman och det gör att jag egentligen bara är orolig för en sak: Medelålders gubbar.

Det är medelålders gubbar som förstör mest för miljön, det är medelålders gubbar som står för SD:s flesta röster, dom flesta svinaktigt rika är medelålders gubbar, typ alla krig orsakas av medelålders gubbar, o.s.v.

Men man kan väl inte oroa sig för medelålders gubbar, tänker kanske du. Vad ska du göra åt det, tror du?

Mitt svar är enkelt: Om några decennier kommer jag också att vara en medelålders gubbe. Och om jag inte gör något åt det kommer jag att vara en av dom värsta bovarna som tillsammans med andra medelålders gubbar förstör vår planet.

Det bästa hade ju såklart varit att dra in vissa rättigheter för medelålders gubbar, som t.ex.

- Inga gubbar över 45 ska få rösta (Då slipper vi nog SD och vi får en regering som bryr sig mer om miljön än om pengar.)
- Man sätter ett tak på hur mycket pengar man får ha när man fyller 45. Allt över det ska man betala till staten. (Då minskar gapet mellan fattiga och rika och gubbarna har inte så mycket pengar att förstöra miljön med.)
- Inga gubbar över 45 får sitta i regeringar i något land i världen (då får vi regeringar med människor som inte kan tänka att det inte spelar någon roll med miljön och som inte lika lätt startar krig.)
- Dubbla strafftiden för gubbar över 45 (dom flesta av dom är ju faktiskt också med i ett kriminellt gäng fast att dom har vit skjorta och slips.)

Det här hade varit det bästa, men jag fattar ju att man aldrig skulle få igenom ett sånt förslag eftersom typ alla regeringar i världen mest består av gubbar över 45. Så då finns det bara en lösning för att rädda världen: Utbilda gubbarna.

Lär dom känna medmänsklighet. Få dom att fatta att alla människor är lika mycket värda och ingen förtjänar att vara fattig, oavsett om dom bor i andra länder, har flytt hit, inte har eget företag, är kvinna, har nåt funktionshinder eller nånting annat som dom nu diskriminerar människor för. Och lär dom också känna medmänsklighet för barnen och dom som inte fötts ännu. Då fattar dom att dom måste göra mer för miljön än att käbbla om den.

Tack för ordet!
Orolig tonåring

Preis der Elektroautos, tillgänglig på tyska på zdf, Tysklands motsvarighet av SVT Play], kan man se vilka miljöproblem batterierna i elbilar för med sig. Man kan bland annat följa hur familjer från fattiga slumområden i Kongo bor i tält vid sidan om koboltgruvor, där de utan skydd och med primitiva medel gräver fram kobolt till batterierna ur djupa hål de själva gräver upp. Situationen blir inte heller mycket bättre för bönderna i Sydamerika, då länder som Chile tillåter att litiumgruvor tömmer markerna på grundvatten och lämnar ett fördärvat ekosystem bakom sig. Det låter verkligen inte som definitionen på en hållbar lösning.

Elbilen leder såklart till mindre koldioxidutsläpp, men förstörelsen av mark och utnyttjandet av människor den lämnar bakom sig är väldigt problematiska. Man kan jämföra elbilen med vattenkraft. Man ansåg att vattenkraft skulle påverka miljön mindre än kärnkraftverk och kolkraftverk, men det skadar vegetationen runt omkring vattendraget.

Bianca Mihai
hello@infoexpress.se

Gör något i stället!

Jag läser er tidning så fort jag kan och emellanåt finner jag saker jag reagerar på och som jag tänker att jag borde skriva om. Nu hampade det sig i stället så att det var någonting som redaktionen inte skrivit, som till sist fick mig att fatta pennan. I nr 13 av er tidning, på er sida Tonåringar läste jag nämligen en insändare som tog mig med storm, inskickad av signaturen Orolig tonåring.

Jag vet att det var länge sedan jag var tonåring, och att jag därför kanske inte borde skriva till er tonårssida. Kanske finns det t.o.m. en risk att ni inte för in min insändare. Men jag måste göra ett försök, då det jag läste helt och hållet handlade om mig. Jag är nämligen en av dem som Orolig tonåring oroar sig mest för, en medelålders gubbe.

Du hävdar att det är vi medelålders gubbar som är skyldiga till nästan allt elände. Som en av dessa gubbar reagerade jag naturligtvis först med bestörtning och ilska. Du inkluderar mig utan att ha en aning om vem jag är. Du påstår att "det är medelålders gubbar som förstör mest för miljön, det är medelålders gubbar som står för SD:s flesta röster, dom flesta svinaktigt rika är medelålders gubbar, typ alla krig orsakas av medelålders gubbar, o.s.v." och jag känner inte alls att detta har någonting med mig att göra.

Jag demonstrerade för miljön och mot klimatförstörande verksamhet långt innan du var född och långt innan det blev en modegrej. Jag kör nästan aldrig bil, jag flyger inte och jag är vegetarian. Jag är inte någon miljöbov. Och jag skulle aldrig drömma om att rösta på SD. Vidare är jag väldigt långt ifrån att vara svinaktigt rik och jag är vapenvägrare och har aldrig medverkat till några krig. Jag är helt enkelt ingenting av det du beskriver.

Så tänkte jag först. Men sedan började jag fundera lite mer och kom fram till att jag ju, trots alla mina ansträngningar lever som om det fanns mer än ett klot och trots att jag i Sverige nog räknas till de fattigare, så är jag ju ur ett globalt perspektiv svinaktigt rik. SD och krig kan du aldrig behålla mig med, men du har ju helt rätt i att de flesta skyldiga till dessa två anomalier ingår i samma grupp som jag. Så därför måste jag tyvärr ge dig rätt. Däremot kan jag inte ge dig rätt i hur du tycker man bör agera.

Om man bortser från att det, precis som du påpekar, inte är genomförbart (vilket också gäller ditt förslag om skolling) så är det både orättvist och passivt. För det första är det ju inte så att alla medelålders män utgör en fara för samhället – det finns faktiskt mängder av exempel på motsatsen – och för det andra finns det en hel mängd rötägg också i andra grupper. Dessutom är det ju lätt att sitta där på sitt rum och tycka synd om sig själv och skylla allt på någon annan.

Så mitt förslag är att du i stället tar tag i problemen. För problemet är ju inte vi medelålders gubbar utan allt det du räknar upp i andra stycket: "klimatet, invandrarfrågan, skolan, sjukvården, större och större skillnad mellan fattiga och rika, krig och katastrofer." Och mer därtill. Starta ett nytt parti och fokusera på de unga väljarna och på de nödvändiga frågorna och inte de kvasifrågor de etablerade partierna oftast ägnar sig åt. Om du lyckas fånga hälften av alla väljare under 30 tror jag att det med råge räcker för att komma in i riksdagen. Och då kan ni ju också lobba för sänkt rösträtt så att ni får ännu fler väljare. Om pensionärerna har ett eget parti, borde väl ungdomarna också ha det.

Så sitt inte där och skriv ilskna insändare. Gör något i stället!

En annan medelålders gubbe

Entrepreneurship And Sustainable Development

In our latest issues we wrote about how successful Sweden and Denmark have been when it comes to innovations and entrepreneurship for a better climate. Today we will look at some of the Swedish companies that are a part of that trend.

Serendipity Challenge is an entrepreneur contest where many competitors in the final focus on a better environment:

Againity has invented a machine that can turn garbage and waste heat to energy.

Cake has developed a climate friendly motorbike. Ecoligens produces things from sustainable resources, e.g. hangers made of recycled paper.

Matsmart deals with falsely expired food and sell it to a reduced price.

Sellpy sells second hand clothes online and gives the surplus to charity.

Välkomna till en renare vardag. Ett städföretag inom alla områden, redo för att hjälpa just dig....

W: www.tc-stadservice.se
E: info@tc-stadservice.se
M: 070-485 68 01

Är Malmö en trygg plats?

Det har debatterats och debatteras, såväl i denna tidning som i så många andra. Det har hävdats att Malmö är en gangsterstad och till och med jämförelser med Chicago har gjorts. Och undersökningar har på senare tid visat att också malmöborna känner sig otryggare än förr. Men hur allvarligt är det egentligen?

Vi bestämde oss för att ge oss ut på Malmös gator för att känna av temperaturen. Vi inleder denna vecka med tre strategiskt valda platser, nämligen Limhamn, Värnhem och Rosengård. Vi ville främst se om det fanns några tydliga likheter och skillnader i hur malmöborna upplever sin stad och om de känner sig trygga.

Vi har intervjuat fyra personer boende i Limhamn och fyra boende i Rosengård. På Värnhem var två boende i området medan de andra två kom från andra områden. Läsaren kanske tycker att områden som Lindängen och Nydala, där många av skjutningarna skett, saknas i intervjuunderlaget. Vi lovar att återkomma till detta längre fram. Men det som blir tydligt är att detta är både en het och en känslig fråga. De flesta drog sig för att uppge namn, vissa uppgav en pseudonym medan andra bara ville uppge förnamn eller inget namn alls. Och bara hälften av de intervjuade ställde upp på foto. Så hur vi än vänder och vrider på det hela kan det ju inte vara helt tryggt.

”Malmö är porten till resten av världen”

Det finns ett par saker som tydligt sticker ut, där i stort sett alla de intervjuade, oavsett var de bor och kommer ifrån eller hur de upplever tryggheten i Malmö, är överens. Den tydligaste är svaret på frågan om de skulle rekommendera en vän att flytta till Malmö. Elva av tolv skulle utan tvekan göra det och de flesta svarar, nästan med förvåning i rösten ”Ja, självklart!”, medan andra lägger ut texten lite mer.

Felicia Jäderqvist, Limhamn, besvarar frågan med: ”Det finns ju områden som är väldigt fina och det är väldigt lätt att ta sig runt. Bussarna går ju överallt. Så, ja.”

Omar Sanchez, Värnhem, svarar: ” Ja, självklart. Vilken dag som helst. Till hundra procent rekommenderar jag vem som helst att

Omar Sanchez. Foto: Mats Björling

åtminstone besöka Malmö. Malmö är porten till resten av världen.”

Lena Alhadj, Rosengård, slutligen, säger: ”Ja, det hade jag verkligen gjort, för att jag gillar människorna, jag gillar när det finns mycket folk. Man blir mer aktiv, man har det roligare. Det är bara att vara stark och modig. Så jag hade rekommenderat det. Jag älskar Malmö. Jag är trygg i Malmö, men självklart vet man på vilka gator man vill gå. Det är helt enkelt upp till en själv.”

”Man måste göra så att svenskar och invandrare blandas på något sätt”

En annan sak som de flesta av de intervjuade är överens om handlar om integration. Oavsett om man tycker att mångkulturaliteten är bra eller dålig, oavsett om man vill stoppa invandringen eller inte, är de flesta överens om att Malmö (och Sverige) har misslyckats med integrationen.

Anita Christensson, Bunkeflostrand, ser integrationsfrågan som roten till oroligheter: ”Det är ju ungdomen, det är ju barnen som kommer hit, som börjar skolan och sedan inte klarar av gymnasiet och ingenting. Ja, och sedan blir det såhär. De kommer in i kriminella gäng alldeles för tidigt. Jag hörde nu att de langar knark när de är nio, tio år gamla. Och det är ju fruktansvärt.”

Anita Christensson

Jonas Johansson, Limhamn, uttrycker det så här: ”Jag tycker att ett samhälle ska vara mångkulturellt, men det gäller att integrationen fungerar. Alltså många gånger har Malmö inte kunnat integrera som man velat och då har det blivit fel. Så det är väl det, men jag tycker att det ska vara mångkulturellt, för man får många influenser från många

BJonas Johansson

kulturer. Men om vi inte kan ta hand om våra flyktingar som kommer hit så tycker inte jag egentligen att vi ska ta emot dem heller, för då hjälper vi inte dem, då stjälpes vi dem i stället.”

En dam som bott och arbetat på Rosengård i 22 år, men som vill vara anonym, säger så här om integrationen: ”Jag tycker att det är bra att Malmö är en mångkulturell stad. Det är bara en sak: Man måste göra så att svenskar och invandrare blandas på något sätt. Då lär invandrarna sig svenska bättre. De som inte går i skolan, de skäms. Kanske hade de inte något betyg i sitt hemland och de kan inte prata ett enda ord svenska och känner sig handikappade. Språket är jätteviktigt. Men tyvärr är alla invandrare för sig och svenskarna för sig. Det är problemet. Det är därför de inte kan lära sig så bra svenska. Men tack och lov är Sverige ett bra land där alla människor bryr sig.”

Såhär långt kan man alltså konstatera att malmöborna, eller åtminstone de intervjuade malmöborna, är överens om att Malmö, trots allt, är en underbar stad de utan tveksamheter skulle rekommendera vänner att flytta till, men att det finns problem och att ett av de största problemen handlar om en icke fungerande integration. Motsatsen till integration är ju segregation, och bostads-segregationen visar sig ju väldigt tydligt bland de intervjuade. Alla fördomarna blev (tyvärr) bekräftade: Samtliga intervjuade i Limhamn har svenskklingande namn, ingen på Rosengård har ett svenskt namn, medan det på Värnhem var lite mer blandat. Frågan är ju om integration överhuvudtaget är möjlig med en sådan tydlig segregation. Kanske är det där vi måste börja. Och då är det ytterst tveksamt om det är så klokt att fortsätta att bygga dyra bostäder i Limhamn och billiga på Rosengård.

”De parter som är inblandade är kända för varandra”

En fråga där malmöborna inte är riktigt lika överens och där man kan se klara skiljelinjer, både vad gäller stadsdelstillhörighet och ålder, är huruvida Malmö är en trygg eller otrygg plats. Det de flesta dock har gemensamt är att de upplever den egna stadsdelen som trygg eller relativt trygg. Av de tolv tillfrågade säger nio stycken att de känner sig trygga i sin egen stadsdel. Två (båda äldre damer) tycker att det är otryggt även där de bor och en (man boende i Limhamn) tycker att det ibland känns tryggt och ibland otryggt. Noterbart är också att alla Rosengårdsborna upplever Rosengård som en trygg plats.

Siw Larsson, Katrinelund, är en av dem som känner sig otrygg i sin egen stadsde: ”Jo så är det. Malmö har blivit en otrygg stad. I yterområdena, bland villor och så där, är det tryggt, men annars tycker jag att det är lite oroligt överallt.”

Siw Larsson. Foto: Mats Björling

Bertil Svensson, 83 år, Limhamn, ser stora problem, men inte i hemområdet: ”Ja, när man läser i pressen så är det ju så, men man är ju inte själv ute så mycket på kvällar och nätter. Det är ju vissa områden, är det nog. Jag kan inte säga hundra, för jag har inte varit med om någonting. Men om man jämför med förr i tiden, då var det ju inte sådan brottslighet, med skjutningar och sprängningar, så man får nog konstatera att det händer mycket mer nu än på 60- och 70-talet. Det tycker jag nog, att det händer för mycket. Men här i Limhamn kan man känna sig ganska trygg på dagtid. Jag kan inte uttala mig om kvällar och nätter, för då är jag inte ute.

Hector Lillo, Rosengård, skrattar till när han får frågan: ”Skulle Malmö vara en dålig stad? Nej, Malmö är en bra stad. Men, visst det finns en del, inte i stan, men utanför finns det vissa dåliga områden. Rosengård är bäst och tryggast. Jag har bott här i Rosengård i 34 år och man känner sig trygg här.” Magdalena, Värnhem, tänker ungefär likadant: ”För vissa grupper är den väl osäker och för andra är det kanske lite mindre osäkert. På Värnhem känns det väl okej.”

Ulf Törnqvist, Limhamn, hävdar att det i stor utsträckning handlar om interna uppgörelser som inte drabbar gemene man. Han svarar med emfas när jag frågar om Malmö är en otrygg stad: ”Nej! Stämmer inte. Vissa områden kanske. Men ryktet som går, och tittar man på vad det är, så är det oftast så att de parter som är inblandade är kända för varandra.”

Ulf Törnqvist. Foto: Mats Björling

Lena Alhadj, Rosengård, är inne på samma linje: ”Jag kan inte tycka att en stad som jag älskar är otrygg, så jag tycker det är tryggt,

men det finns vissa personer som är dåliga. Men det är ingen som blir skadad som inte har med dåliga saker att göra, så jag tycker Malmö är tryggt för de människor som är bra.”

”Man tar inte tag i ungdomar vid rätt tillfälle”

Så kanske det, trots allt, inte alls är så otryggt i Malmö. Människor trivs och de känner sig åtminstone trygga i sitt närområde. Det är snarare skriverier och rykten som får människor att känna sig otrygga. Om det inte är så skulle ju vår lilla undersökning tyda på att Rosengård är det tryggaste området och Limhamn det otryggaste. Och så kan det väl knappast vara. Eller?

Men oavsett det kan det inte förnekas att det finns problem i Malmö, vilket inte heller någon av de intervjuade gör. Att den dåligt fungerande integrationen är en orsak till detta är många överens om, men sedan varierar det ganska mycket. Några tydliga skiljelinjer mellan olika stadsdelar kan dock inte skönjas och heller inte mellan kön. Däremot kan man se vissa skillnader vad gäller ålder. De två som skyller hela problematiken på invandrarna är också de två äldsta jag intervjuade. De tre som tycker att samhället engagerar sig för lite i ungdomar och att mer måste göras i skolan tillhör de yngsta jag intervjuade, medan de som tydligast framhåller integrationen ligger någonstans mitt emellan åldersmässigt.

Övriga möjliga orsaker till Malmös kriminalitet som nämndes kom bara från en person. Dessa var: För svag polismakt, regeringen, pressens vinkling, bostadsbristen, dålig social- och psykvård, samt bristande förståelse för flyktingarnas situation. Här följer ett axplock:

Mohamed Sharif Shabelou, Rosengård sa: ”Det handlar om några ungdomar. De är uttråkade, de har för lite aktiviteter.”

Mohamed Sharif

Den anonyma kvinnan från Rosengård

lade ut texten lite mer: ”Dels handlar det om pressen. Så som de skriver om Rosengård. När man läser det så blir man galen. Nittio procent av dem som bor här kommer från andra länder. De lämnade inte sitt hemland frivilligt. Antingen var det krig, eller något annat problem. Det måste man förstå. Föräldrarna har också problem. De saknar sina släktingar. Man borde också ha byggt fler lägenheter tidigare. De visste hur många som kom hit och barnen växer upp och behöver flytta hemifrån. Nu när man vill ha lägenhet måste man stå i kö i nästan 2-3 år. Då blir

man aggressiv. T.ex. känner jag en åtta-barnsfamilj som bor i en tvåa. Det påverkar barn och deras beteende. Det är viktigt.”

Magdalena, Värnhem, pekar på att otrygghet skapar otrygghet: ”Att folk inte känner sig omhändertagna, kanske. Att de inte känner en trygghet i grunden, och då kanske de känner sig utanför. Det som egentligen ska vara ett tryggt samhälle, här känner de inte att de har en chans. Det förklarar en viss del av brottsligheten. Det förklarar inte våldtäkter och så där, men. Det handlar kanske om ångest, kanske om dålig psykvård.

Omar Sanchez, Värnhem, tror att det främst handlar om hur vi tar hand om våra ungdomar: ”Man tar inte tag i ungdomar vid rätt tillfälle känns det lite som, fritidsgårdar prioriteras inte, gårdar och skolgårdar prioriteras inte. Så då blir det ju dessvärre så att ungdomar söker sig till andra saker. Om det sedan beror på att de är uttråkade, att de kommer från ett krigsdrabbat land, där de kanske inte vet något annat eller något bättre, eller något annat är svårt att säga.”

Felicia Jäderqvist, Limhamn är inne på ungefär samma sak: ”Det är väl för att vi inte har någon bra struktur överhuvudtaget. Man ser det också i skolan. Lärare kan vara rädda för vissa elever. De eleverna kanske tar med sig ilska hemifrån.”

Det är uppenbart att detta är ett ämne som engagerar. Från de flesta som intervjuades fick vi så långa svar och mycket material att vi kunnat fylla halva tidningen. Vill du läsa alla svar finns de publicerade i vår webbtidning, www.infoexpress.se Vi kommer att fortsätta att intervjua malmöbor i olika områden för att få en ännu bättre överblick. Kanske vi nästa gång kommer till ditt område. Eller så går det alldeles utmärkt att mejla dina svar till hello@infoexpress.se. Frågorna vi ställt till de intervjuade, och som vi i så fall gärna skulle vilja ha svar på av dig, är:

1. Är Malmö en otrygg plats? Tror du att människor som bor i andra stadsdelar upplever det annorlunda?
2. Malmö är en mångkulturell stad. Är det bra eller dåligt och varför?
3. Trots allt finns det ju en del problem i Malmö. Vad tror du att det beror på och vad tycker du man ska göra för att det ska bli bättre?
4. Skulle du rekommendera en vän att flytta till Malmö?

Is Malmo a Safe place?

We have been out in the streets of Malmo interviewing people about what they think. In some cases they all, more or less, agree – e.g. eleven out of twelve would recommend a friend to move here – while there is more of a disagreement in other questions. Read the whole article in English on our website www.infoexpress.se

Mats Björling
mats.bjorling@infoexpress.se
Bild första sidan: Malmö.Foto: David Castor

”Livsmedelsbranschen är hemsk!”

Som vi skrivit många gånger i denna tidning är livsmedelsbranschen en av de största miljöbovarna. En som sett på detta med bestörtning och bestämt sig för att göra något åt det är Henning Lennman, född och uppvuxen i Östergötland men sedan 2013 boende i Lund. Han är en av de unga innovatörer och entreprenörer i Skåne som med sitt företagande också vill göra en skillnad i miljödebatten. ”En av anledningarna till att jag startade mitt företag är att jag vill att man ska veta varifrån produkterna kommer och att det är så få som möjligt inblandad i produktionskedjan”, säger han till tidningen.

Henning Lennman – vars företag fått namnet Hennings, för att ”du som kund ska känna en personlig kontakt och trygghet när du köper Hennings produkter”, som det står på hemsidan – har naturligtvis, som alla företagare, en önskan om att kunna etablera sitt företag så att han ska kunna leva på det. Men hans viktigaste drivkraft är ändå inte det, säger han. ”Livsmedelsbranschen är hemsk”, konstaterar han, ”där det mesta åker långt, ibland till flera olika länder, innan det hamnar på våra bord.”

Tanken är att utnyttja de produkter som finns i vår natur med minsta möjliga negativa miljöpåverkan. Därför började han med nässlor, dessa ofta väldigt irriterande ogräs som breder ut sig över stora arealer i vårt land, men som är väldigt näringsrika, goda och nyttiga om de används på rätt sätt.

”Brännässla är en otrolig naturresurs som finns överallt och är en av Sveriges mest näringsrika växter och fler och fler får upp ögonen för dess användningsområden och rika näringsinnehåll. Var med du också i matrevolutionen!” står det på hemsidan och också på andra sidor på nätet beskrivs nässlor som extremt näringsrika. Ett viktigt skäl till varför man ska äta nässlor är alltså att de innehåller så mycket järn, c-vitamin och massor med andra vitaminer och mineraler, men för Henning handlar det framför allt om att det är en näringskälla som annars bara går till spillo och en produktion som i princip inte har någon negativ inverkan på miljön. Han gör en jämförelse med liknande utländska produkter, som naturligtvis är lika näringsrika, men som skeppas runt halva jordklotet för att komma hit, vilket är minst sagt märkligt med tanke på vilken oerhörd tillgång det finns på nässlor i Sverige.

För de andra produkterna han redan börjat tillverka, eller planerar för i framtiden, gäller samma sak: Nyponpulver och blåbärspulver görs på vilda bär och de torkade sötkörbären görs av bär hemma i föräldrarnas trädgård som annars inte används. Detsamma gäller för de äpplen han nu planerar att börja göra must av. I princip gör han bara sina föräldrar en tjänst genom att plocka bort ogräs och förhindra en massa fallfrukt. Men även i plockandet tänker han ekologiskt. Han rensar inga träd och buskar, utan lämnar lite åt fåglarna för att de ska kunna överleva.

Henning Lennman växte upp på tre olika gårdar i Östergötland och har bara bott i storstan (Lund) sedan 2013. ”Men jag känner mig absolut inte som storstadsbo. Jag är en riktig bonnapojk från Östergötland”

Under hans uppväxt sysslade familjen främst med höns och ägg innan de sadlade om till fårköttproduktion. Nu finns det får, getter, minigrisar, kaniner, kor och hästar och lite allt möjligt på gården.

Kretsloppstänkandet har alltid varit viktigt i Hennings liv. ”Sedan 1996, då mamma, som en av de första i området, lade om produktionen, har vi alltid varit ekologiska på gården. Mormor ville redan på 70-talet sluta använda kemiska bekämpningsmedel, men då fick hon ingen stöttning. Men hon har alltid tänkt så, att man inte ska förstöra naturen utan att ge tillbaka minst lika mycket. Så det är väl mormor och mamma som tagit ner det till oss ungar. Jag försöker alltid leva så miljövänligt som möjligt.” Men det handlar om hur han lever. Han har aldrig engagerat sig i miljörörelsen och vill inte tvinga på någon sitt sätt att se. Han hoppas istället, t.ex. med sitt företag, kunna påverka människor att leva mer i samklang med naturen och se fördelarna med det.

Jag ställde aldrig frågan om han, trots fyra bröder, tycker sig vara uppvuxen i ett matriarkat, men det är ju väldigt tydligt att mamma och mormor har haft väldigt stort inflytande. Det gäller inte bara miljötänkandet. De flesta idéerna till nya produkter kommer från mormor och mamma står för tipsen vad gäller produktionen.

När han var klar med gymnasiet – Estetiska programmet med inriktning musik – sökte han en drös olika utbildningar och hamnade till sist på religionsvetenskap i Lund. Själva tron var inte så intressant, men däremot historian. Men efter ett halvår insåg han att det inte var något för honom. Så han hoppade av och började arbeta för nationerna i Lund. Där hamnade han i köket och då insåg han var hans verkliga passion fanns, vilket ledde till att han gick en eftergymnasial kockutbildning. ”På pappret är jag utbildad kock, men det känner jag mig inte som. För det krävs mängder av erfarenhet”, ler han. Han har dock arbetat som kock både i Lund och på Nya Zeeland, där han också arbetade på en ekologisk gård. På gården fanns en tydlig entreprenörsanda och man tog hand om allt, vilket fick Henning att börja tänka att han själv skulle kunna göra någonting liknande. Tanken gick då till nässlorna som mormor alltid hade tagit hand om och som det finns en masse på gårdarna.

Tips till andra unga entreprenörer

”Det viktigaste är att man tycker om det man gör. Man ska inte bara göra det för ekonomisk vinning; tycker du inte om ditt arbete finns det ingen mening med att arbeta med det. Och var väldigt ödmjuk och lyssna till råd. Men tag ändå egna beslut. Och var envis. Läger man av efter ett nederlag, finns det ingen mening. Man måste upp på hästen igen.”

Så sökte han till Gastronomiprogrammet i Kristianstad och började samtidigt plocka nässlor på Sankt Hans backar. Eftersom det gick väldigt bra att hantera och torka dem sökte han sig på sommaren tillbaka till föräldragårdarna, plockade mängder med nässlor, byggde torkställningar, testade sig fram och byggde upp företaget från grunden. På hösten började han så på Gastronomiprogrammet. Där fick han kontakt med deras innovationsarena, med Krinova och HKR Innovation. De hjälpte honom både finansiellt och med råd så att han kunde starta upp företaget, vilket han sedan gjorde i maj 2017.

Han började med nässelte och nässelpulver, som du t.ex. kan göra nässelpesto och nässelsoppa av. Han plockade mängder av nässlor, tog fram etiketter och lärde sig hur man skapar en hemsida. I november 2017 började så lanseringen. Sedan dess har det varit ganska trögt. Folk är lite skeptiska; man vet inte så mycket om nässlor. Nyponen har gått lite bättre – antagligen för att de är mer allmänt i ropet som hälsokostprodukter – men där plockade han inte riktigt lika mycket, så de burkarna har tagit slut. Han säljer dels via nätet, dels på gårdsbutiken hemma i Östergötland. Dessutom säljs hans produkter hos en del återförsäljare, som t.ex. Reko Deli i Lund och Vikingatider i Löddeköpinge och på marknader, vilket också gäller hans torkade sötkörsbär. Också vad det gäller dem var det mormor som tipsade.

Nässelfält i Östergötland. Ur Henning Lennmans privata arkiv.

”När mormor första gången lät mig smaka insåg jag att det här ju är mycket bättre än russin. Dels för att det smakar bättre, dels för att de inte har behövt fraktas från t.ex. Kalifornien eller Turkiet. De här kommer från Östergötland och jag har inte ens åkt bil för att transportera dem.”

Ännu så länge driver han företaget helt själv. Han får en del råd av mamma vad gäller produktionen och av HKR Innovation vad gäller presentationstekniker och liknande, men annars sköter han själv allting från produktion och etikettstillverkning till bokföring, dokumentation och kontakt med olika myndigheter. Detta har gjort att han inte hunnit arbeta lika mycket som han önskat med att göra sådant som ökar försäljningen, varför han nu mest säljer till människor som aktivt är ute efter en liknande produkt. T.ex. nya recept och att vara aktivare på sociala medier, ökar tydligt försäljningen och han både planerar och hoppas på att få mer tid till sådant i framtiden. Drömmen är att så småningom kunna anställa någon i produktionen och att hitta någon som kan vara ansiktet utåt så att han kan sitta som ”kugghjulet i maskineriet”, som han trivs bäst med. Framför allt vill han kunna anställa inom produktionen för att skapa jobb på landsbygden. Men även om det blir så, kommer han alltid att vara en del i varje steg. ”Jag kommer stå bredvid och plocka jag också, så mycket som jag bara kan.”

Just nu handlar det dock om att få upp efterfrågan och Henning räknar kallt med att han under de första åren måste ha ett annat jobb vid sidan av för att klara uppehållet, det uppehälle som för tillfället finansieras av CSN.

Men med tanke på hur det ser ut, med en klimatförändring som ger minskad inhemsk matproduktion, och kanske så småningom också påverkar importen, borde det finnas stort utrymme för den som satsar på det som redan finns. ”Jag är visserligen också klimatkänslig – t.ex. kunde jag inte alls få tag på blåbär i somras – men så länge jag har

hela skogen och mängder av ogräs kommer jag alltid att kunna erbjuda flera olika produkter.”

Henning som entreprenör

Henning ser sig egentligen inte som entreprenör, utan snarare som visionär. Hans grundläggande syfte med företaget är inte ekonomiskt, hävdar han, utan för att han ska kunna göra något gott både för sig själv, för naturen och för andra.

Han har en vision att få upp människors medvetande om den mat som redan finns naturen. ”Jag delar hellre med mig av min kunskap, så att du kan gå ut i skogen och plocka allting som finns där.” Han vill naturligtvis att hans företag ska lyckas och expandera, men om det visar sig att resultatet av hans ansträngningar blir att alla människor själva går ut och plockar det som finns i naturen och det därför inte längre finns en marknad för hans företag så kommer han nog ändå känna sig ganska nöjd. ”Det kommer ju aldrig att hända”, konstaterar han, ”men det skulle vara en väldigt cool grej om jag hade haft en effekt på människor till det positiva; om man väljer att gå ut i naturen och plocka sin svamp i stället för att gå till affären och köpa svamp som man inte vet vem som plockat – även om den är svensk. Det är ju många människor som blir utnyttjade, särskilt vad gäller blåbär och lingon. Det hade varit en skön känsla att veta att man gjort något bra för världen.” ”Idealet är kanske att de 50 % som bor på landet alla går ut och plockar sin egen mat och att de 50 % som bor i staden gör samma miljöinsats genom att köpa mina produkter.”

På frågan om vad det är som gör att det är just han som driver detta företag svarar han först med att det nog handlar om att andra kanske inte tror att det går att göra pengar på det och därför satsar på en annan karriär och kanske vill de inte heller stå fyra timmar på knä och plocka nässlor. Men när jag pressar honom på vilka kvaliteter som gör honom särskilt lämpad svarar han att han lever väldigt spartanskt och därför inte har behov av de stora inkomsterna och kan därför satsa långsiktigt. Dessutom gillar han att sitta för sig själv och plocka. Han är bra på att utnyttja tiden till annat medan fingrarna går. Just nu lyssnar han på en språkkurs i italienska eftersom hans blivande fru är italienska. ”Jag är nog bra på att utnyttja tiden dubbelt upp, och jag är uthållig.”

”Men jag är ju knappast den första som plockar nässlor eller nypon eller körsbär, och jag har pratat mycket med mormor om varför så få människor utnyttjar denna resurs, och det enda vi kommit fram till är väl att allt man behöver finns i butiken.” Han berättar, med ett leende, om mjölkbonden som kommer in till en butik för första gången i sitt liv och undrar varför han förlösat 40 år på att mjölka kor när det finns mjölk att köpa.

Mats Björling
mats.bjorling@infoexpress.se

“The Food Industry is Awful”

Henning Lennman has throughout his life seen how the food industry has made a huge negative impact on the climate. This is the main reason he started his company, which is mostly about using great resources that are now wasted and turning it into food. Read more about it on our website www.infoexpress.se

Miljonregn över forskning på skadad hjärna och kiselalger

Lunds universitet får drygt 56 miljoner kronor i en storsatsning på två nya forskningsprojekt. Pengarna kommer från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse. Det ena projektet handlar om att finna nya möjligheter att reparera en skadad hjärna. Det andra projektet fokuserar på mineralet kisel och de anonyma klimathjältarna i havet, kiselalgerna.

Daniel Conley, professor i biogeokemi vid Lunds universitet, får drygt 34 miljoner kronor för ett femårigt projekt om det globala kretsloppet för kisel. Projektet ska genomföras i samarbete med forskare vid Linnéuniversitetet. Forskarna kommer att undersöka hur kiselmineralets kretslopp har förändrats under årmiljonerna.

– Omsättningen av kisel har en avgörande betydelse för vår planets klimat och biologiska produktivitet, säger Daniel Conley.

När kiselmineral i berggrunden vittrar använder nedbrytningsprocessen koldioxid, vilket minskar halten koldioxid i atmosfären. Och i havsvatten är kisel avgörande för hur många kiselalger som kan leva eftersom dessa alger behöver stora mängder kisel till sina skal. Kiselalger kan tyckas små och oansenliga, men de tar upp ungefär 53 miljoner ton kol varje dag i form av koldioxid genom fotosyntesen. Denna siffra kan jämföras med att mänsklighetens användning av fossila bränslen varje dag släpper ut ungefär 21 miljoner ton kol. Och när kiselalgerna sedan dör, och sjunker mot botten, spelar de en viktig roll i att ta med sig koldioxid från ytvattnet ner i djuphaven.

Daniel Conley och hans kollegor ska i det nya projektet undersöka hur kiselalger och andra växtplankton kan ha bidragit till att reglera kiselhalterna i havet under den senaste årmiljarden. Forskarna har identifierat tre tidsperioder som med stor sannolikhet omfattats av påtagliga, men tämligen utforskade, förändringar i kislets kretslopp i havet. Den äldsta perioden handlar om övergången från bakteriernas dominans till tidiga växtplanktons fotosyntes för 1 000 till 500 miljoner år sedan. Nästa period rör utvecklingen av kiselalger och dess släktingar för cirka 200 miljoner år sedan. Sista perioden sträcker sig från 66 miljoner år sedan fram till idag, då det förekommit stora variationer i kiselhalterna i havet genom tillflöden från land.

– Med denna kunskap blir det möjligt att förstå och förutsäga hur framtida miljöförändringar kommer att inverka på både klimatet och oceanernas produktivitet, säger Daniel Conley.

Det andra anslaget från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse går till Malin Parmar, professor i cellulär neurovetenskap vid Lunds universitet. Parmar ska leda ett femårigt projekt som nu tilldelas närmare 22 miljoner kronor. Malin Parmar och hennes lundakollega, Tomas Björklund, ska tillsammans med forskarna Thomas Perlmann och Andras Simon från Karolinska Institutet utveckla en ny metod för att ersätta skadade och döda nervceller genom att utnyttja hjärnans inneboende förmåga till nybildning av nervceller.

Neurodegenerativa sjukdomar, såsom Parkinson sjukdom och Alzheimer och hjärnskada som stroke innebär att nervceller i hjärnan dör och inte kan återbildas. Det är sjukdomar som drabbar alltfler till

David Conley och Malin Parmar. Foto: Björk-Blixt, Ruona

följd av att vi lever allt längre. Det finns idag ingen behandling som ersätter de förlorade cellerna.

– Vi utvecklar redan andra viktiga och mycket intressanta nya metoder för att reparera skador i hjärnan som exempelvis celltransplantation och metoder för att odla fram nervceller från stamceller. Men dessa är till delar problematiska av såväl etiska och praktiska skäl, och det är komplicerade och väldigt kostsamma processer. Vi har därför ett stort behov av att utveckla nya metoder för att reparera skador i hjärnan, säger Malin Parmar.

– I detta projekt ska vi utveckla en ny och spännande alternativstrategi för att ersätta skadade och döda nervceller genom att utnyttja hjärnans egna inneboende regenerativa potential. Strategin bygger på att nyttja hjärnans egna gliaceller och styra dessa till att bilda nya nervceller. På så sätt undviker man den komplicerade processen med att transplantera kroppsfrämmande celler.

Forskarna ska göra jämförande studier med hjälp av unika modeller från självläkande salamandrar och i möss som inte har samma förmåga att bilda nya celler, för att ta reda på varför nybildning av nervceller återaktiveras vid skada hos salamandrar men inte hos däggdjur. Därefter ska de modifiera dessa mekanismer för att uppnå även nybildning av nervceller i möss och sedan utvärdera mognad, funktionalitet och integration av nervcellerna i unika pre-kliniska modeller.

– Våra studier öppnar upp helt nya möjligheter för att styra nybildning av celler direkt i hjärnan, anslaget från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse är därför mycket värdefullt, säger Malin Parmar.

Lena Björk-Blixt och Katrin Ståhl

Vår webbtidning har blivit hackad!

Det har kommit till vår kännedom att vår hemsida blivit hackad, vilket inneburit att ni tvingats se en mängd olämpligheter. Hackaren har dessutom varit så smart att de hemska saker ni fått se inte kunnat ses från tidningens datorer, vilket är anledningen till att vi inte reagerat förrän nu, när ni, kära läsare, påpekat det för oss. Vi ber verkligen om ursäkt för detta.

Vi får väl i all bedrövelse se det som något positivt att någon velat hindra oss. Det betyder ju att vi gjort ett rejält avtryck. Stärkt av detta går vi nu vidare.

Vi hoppas att det nu är ordnat och att det aldrig kommer att hända igen.

Laurentiu Mihai - Ansvarig utgivare, Info Express

Patientupplevd sjukvård

Hur patienter upplever sjukvården kan, tillsammans med tydliga resultatsiffror på tillfrisknande och överlevnad (där Sverige faktiskt har förbättrat sina siffror inom i stort sett alla områden utom Depression), ses som den tydligaste indikatorn på kvalitet.

Med detta som utgångspunkt blir man som svensk ordentligt bekymrad när man tittar på OECD:s rapport om patientupplevd sjukvård. Vad gäller om läkaren har ägnat tillräckligt med tid med patienten vid konsultation ligger Sverige trea från slutet, med bara Japan och Polen efter sig. När det gäller huruvida läkaren ger förståeliga förklaringar ligger Sverige näst sist med bara Polen efter sig och när det gäller om läkaren låter patienten vara med och ta beslut kring vård och behandling ligger vi trea från slutet, med Norge och Polen efter oss. Att Polen hamnar efter oss i samtliga tre diagram och vad gäller frågan om medbestämmande långt efter oss, är en klen tröst särskilt som alla tre frågorna i grunden handlar om vänlighet och demokrati, områden där vi ju gärna vill se oss som världsledande; att vara snäll, hjälpsam och låta alla vara med är ju typiskt svenskt. Åtminstone inbillar vi ju oss det.

Om man tittar på den sammanställning av klagomål som inkommit till patientnämnderna under 2015 vilken IVO (Inspektionen för vård och omsorg) gjort, blir man inte gladare. Det första de skriver är att klagomålen fortsätter att öka. Utöver de områden som redovisats i Euro Health Consumer Index 2015 kan man se klagomål på organisation och tillgänglighet, långa väntetider, för många läkare inblandade och onödig byråkrati, d.v.s. mer eller mindre precis det vi talat om i tidigare artiklar.

Enligt Fölster et al. finns det ett klart samband mellan produktivitet och kvalitet. De pekar på ett tydligt samband mellan de länder som visar på hög produktivitet i EHCI, och de länder med bäst siffror vad gäller patientupplevd sjukvård. Zaremba, å sin sida, menar att det snarare är tvärtom. Ju mer man "leker företag" och eftersträvar produktivitet, ju mer man talar i termer av "den lönsamme patienten", ju sämre blir patientens möte med vården och därmed upplevelsen av densamma. Till detta kan också läggas ett ifrågasättande av kvantifiering av upplevelsen av sjukvård; om flertalet av patienterna upplever att sjukvården fungerar väl därför att en liten mängd människor (t.ex. de som inte har tillräckligt med ork eller kunskap) lider fruktansvärda kval p.g.a. vanvård, kommer ju siffrorna se betydligt bättre ut än om ett större antal människor (som har både ork och kunskap att klaga) upplever vissa smärre problem. Men innebär det de facto att vårdkvaliteten är bättre?

Man skulle också här kunna hävda att det handlar om kultur; svenskar har en starkare tradition av att våga säga ifrån och bättre kännedom om hur det ska gå till. Det skulle ju faktiskt kunna vara så att i många andra länder svarar patienterna inte helt ärligt av någon slags respekt för läkarna. Det kan vi faktiskt inte veta. Samtidigt visar ju de klara siffrorna som redovisats i tidigare artiklar på stora brister i den svenska sjukvården, och då är det kanske inte så konstigt att svensken upplever dessa brister, t.o.m. i den svenska paradgrenen snällhet.

Återigen hamnar vi i samma slutsats: svensk sjukvård utgår inte från patienten. Å andra sidan visar vi upp bättre resultat vad gäller tillfrisknande och överlevnad inom i stort sett alla områden och det måste väl ändå vara det allra viktigaste. Eller?

Källor: Fölster, Stefan, Ohlsson, Stefan, Renstig, Monica, Wiigh, Lars (2014): Den sjuka vården 2.0. Från nollvision till patientrevolution. Samhällsförlaget. Ivo.se
Malm, Per (2017): Doktor utan skyddsnät. En resa i tid och rum. Isaberga förlag.
OECD (2017), Health at a Glance 2017: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris. http://dx.doi.org/10.1787/health_glance-2017-en
Yarollahi, Arvin (red) (2013): Hjälp oss! En antologi om den svenska vårdens förfall. arVya förlag.
Zaremba, Maciej (2013): Patientens pris. Ett reportage om den svenska sjukvården och marknaden. Weyler förlag.

Svensk Ambulans. Foto: Gunnar Creutz

Patient-perceived Health Care

For a Swede OECD's report on patient-perceived health care is depressing. Concerning whether doctors have spent enough time with the patient during consultation, Sweden is number three from the bottom; when it comes to doctors giving understandable explanations, Sweden is second from the bottom and considering doctors allowing patients to partake in the decision-making of their own care, we end third from the bottom.

Looking at IVO's list of complaints during 2015, does not make you happier. First of all they state that the complaints continue to increase in number and apart from the areas disclosed in the OECD report, you'll find complaints about organisation and availability, long queues, too many doctors involved and unnecessary bureaucracy, i.e. more or less what we've been talking about in previous issues.

According to Fölster et al. there is a clear relation between productivity and quality. They point out the obvious relation between countries with high productivity and countries with a low grade of complaints. Zaremba almost claims the opposite; the more you "play business", the more you aim for high productivity, the worse the patients perceive their care. To that he adds a question about the quantification at all: If the greater number of patients with smaller problems experience a good health care while the fewer ones with the real problems experience a much worse health care, the number of complaints will in fact decrease.

Notwithstanding, we end up with the same conclusion: Swedish health care does not start emanate from the patient. On the other hand, we show better results of recovery and survival in almost all areas. And that must be more important. Or?

Mats Björling
mats.bjorling@infoexpress.se

**Vill du ha en specialanpassad annons till ett specialanpassat pris?
Hör då av dig på: annonsering@infoexpress.se, 040-89905
eller 0761-888442.
Vi är en flexibel tidning.
Vi hittar en lösning som du kommer att bli nöjd med.**

Hur viktigt är gymnasiet egentligen?

I två nummer i rad publicerades här i Info Express intervjuer på entreprenörsidorna med två väldigt framgångsrika affärsmän och entreprenörer. Det de båda har gemensamt är att de är väldigt ambitiösa och arbetsamma samt att de har ett öga för att upptäcka vad marknaden behöver, d.v.s. tydligt egenskaper som brukar beskrivas som entreprenörens. Och så långt allting gott.

Vad som oroade mig och fick mig att börja skriva denna text var att de också hade en annan sak gemensamt, nämligen att ingen av dem gått gymnasiet. Och då börjar man ju fundera. Själv har jag gått både gymnasium och universitet och jag tjänar inte tillnärmelsevis så mycket pengar som de här båda herrarna. Är det bara ett märkligt sammanträffande? Har Info Express hittat de två enda framgångsrika entreprenörerna utan gymnasieskola, eller är det betydligt vanligare än vad jag tidigare trodde?

Tittar man på statistiken kan man ju tydligt se att de personer som inte har gymnasieutbildning är överrepresenterade bland de arbetslösa. Och det torde ju rimligen visa på att det är viktigt med gymnasiet och att det är räddningen för många människor.

Det skulle ju å andra sidan kunna visa på ett helt annat förhållande, nämligen att arbetsgivarna tittar på om man har gått gymnasiet och tar det som en garanti för att man klarar jobbet bättre. Teoretiskt sett skulle det ju kunna vara så att gymnasiekompetens de facto konkurrerar ut verklig kompetens.

Min erfarenhet och min fostran säger mig dock att all kunskap är av godo och det har jag alltid tagit som ett bevis för att gymnasieutbildningen är viktig. Men om en väldigt omotiverad elev sitter av tre år på gymnasiet så kanske hen inte alls lär sig så mycket som hen gjort om hen arbetat med någonting hen gillade och var intresserad av. Olof Andersson säger visserligen att han fått betala dyrt för att han saknade kunskap som han skulle ha inhämtat om han gått i skolan och att han därför uppmanar alla unga människor att fullfölja gymnasiet. Och det kan måhända vara sant. Å andra sidan är det väl rimligt att anta att han under dessa tre år då han drev egen firma i stället för att gå i gymnasiet lärde sig en massa annat som gjorde att han inte begick misstag han annars kanske skulle ha gjort. Och när man läser intervjuerna och hör sig för med skribenten blir det tydligt att dessa båda herrar tillskansat sig både mer kunskap, såväl branschspecifik som allmän, och bättre språkliga förmågor än många som gått både gymnasium och universitet.

Å andra sidan är **inte** alla människor utrustade med samma höga **ambition** och då **kanske alternativet** till gymnasiet är att sitta hemma och inte göra

någonting. Och det måste ju ändå vara **bättre** att inte göra någonting i ett klassrum. Trots allt kommer ju en del kunskap att fastna. Men om hen skulle ha sökt aktivt på nätet, spelat lärorika spel och haft givande och utvecklande chat-konversationer om hen varit hemma, då kanske det skulle varit precis tvärtom. Med det undantaget att hen inte haft ett papper på att hen gått gymnasiet.

Det jag tror att jag vill komma fram till här är att vi alla är olika och att det därför inte riktigt funkar med en form för alla. Visst, jag är medveten om att det finns en mängd olika program som tillgodoser en mängd olika intressen och ambitionsnivåer. Jag tror bara att de helt enkelt inte räcker till. Och hur hade de intervjuade männen gjort om det var så att de hade erbjudits ett särskilt program som tillät dem att satsa fullt på sina respektive företag samtidigt som de kunde tillgodogöra sig sådant som de behövde för sitt värv mot att de också förvärvade viss annan kunskap?

Det där sista tror jag är den springande punkten här: Viss annan kunskap. Vår kanon. Det som varje svensk förväntas kunna. Lite historia, lite samhällskunskap, lite kultur, att kunna uttrycka sig skriftligt såväl som muntligt och att ha grundläggande matematiska kunskaper. Vi måste helt enkelt tvinga på dem denna kunskap, eftersom de annars kommer att ångra det när de blir äldre.

Jag tror dock inte vi behöver oroa oss; de allra flesta ungdomar tycker också att de saker vi tycker är viktiga – med några undantag – är viktiga. Men även om gymnasiet för de allra flesta är en bra plats att inhämta dylik kunskap, är det ju inte alls säkert att det är så för alla.

Dessutom är det kanske så att de allra viktigaste kunskaperna och färdigheterna alls inte förvärvas i skolan, oavsett hur väl man deltar. Det som oftast efterfrågas, i såväl jobbbannonser som politiska tal, är ju social kompetens, datorkunskap och entreprenörskap, d.v.s. sådant man framför allt förvärvar utanför skolan.

Kanske är det, för det första, så att det finns betydligt bättre urvalsinstrument än grundskolebetygen – idag speglar ju sällan lägsta antagningspoäng den teoretiska (eller praktiska) svårighetsgraden, vilket får till följd att teoretiskt duktiga elever tar platser från mer lämpade praktiskt lagda elever som då i stället får sitta igenom tre års teoretiska studier – och för det andra så att ett nytt urvalssystem med intervjuer och tester skulle kunna visa vilket alternativ som bäst skulle passa eleven. Och då måste ju också alternativen vara fler. Om det skulle medföra en merkostnad är jag övertygad om att det skulle leda till både mindre utslagning och fler entreprenörer och därmed minskade utgifter och ökade inkomster i framtiden.

How Important Is Upper Secondary School?

In two issues in a row, two separate interviews with two successful businessmen have been published at the Info Express's Entrepreneur Pages. What the two entrepreneurs have in common is that they are very ambitious and hardworking and have an eye for knowing what the market needs, i.e. qualities commonly described as those of an entrepreneur. So far, so good.

What made me worried and made me start writing this, however, was that they also have another thing in common; none of them has finished Upper Secondary School. This makes you wonder. I, myself, have attended upper secondary school as well as university and I am not even close to make the kind of money these two gentlemen make. Is it just a strange coincidence? Has Info Express managed to find the only two successful entrepreneurs not finishing upper secondary school? Or is it more common than I had thought?

Statistics clearly show that there is an over-representation of people without a higher education among the unemployed. This clearly points to upper secondary school being important and the salvation for a lot of people.

On the other hand it might point to something completely else, i.e. that the employers look for people who have finished upper secondary because they think they will cope better. Theoretically upper secondary school leaving certificate might win against actual competence.

However, my experience and my upbringing tell me all knowledge is good, and I have always seen that as a proof for the importance of upper secondary education. But if an unmotivated student serves three years of upper secondary education, he or she possibly does not learn as much as if working with something interesting. Admittedly Olof Andersson claims he had to pay dearly for missing knowledge he would have had if he had attended school, and therefore he urge all young people to finish upper secondary school. And that might be true. On the other hand it is reasonable that during the three years he ran his own business instead of going to school, he learned a lot of other things that probably stopped him from doing other mistakes. And when you read the articles and check with the writer, it becomes obvious that these two gentlemen have achieved more knowledge – branch specific as well as general – and better lingual skills than many people I've met who finished both upper secondary and university.

On the other hand most people are not equipped with the same high ambition and then the alternative to attending upper secondary school is to sit at home doing nothing. And it must be better to do nothing in school.

After all some education must stick. But if the student would have been searching actively online, played educational games and had rewarding and enlarging chat conversations, had he or she been at home, then it might be the opposite, with the exception that he or she would not have a piece of paper showing he or she went to upper secondary school.

What I think I want to say with this is that we are all different and thus one format for everyone is not really working. I am aware that there is a large amount of different programs, satisfying a lot of different interests and levels of ambition. I just don't think it is enough. And how would the two interviewed men have acted had they been offered a special program allowing them to invest in their businesses respectively at the same time as assimilating knowledge they needed as long as they also learned something else.

This last part is probably the key: Something else. Our canon. What every Swede is supposed to know. Some history, some civics, a little bit of cultural knowledge, to be able to express oneself in speech and writing and some general knowledge of mathematics. We simply have to force it on them, as they otherwise will regret it when older.

However, I don't think we have to worry; most young people think that what we think is important – with some exceptions – is important. But although upper secondary school is a good place for attaining this knowledge for most people, it is probably not so for everyone.

In addition, the most important knowledge and skills are not acquired in school at all; notwithstanding how well you participate. What is most often asked for, in job ads as well as in political speeches, is, as you know, social competence, computer skills and entrepreneur skills, i.e. things you mostly acquire outside school.

Perhaps, firstly, there are considerably better selection instruments than the comprehensive school grades – today the lowest entrance scores rarely mirror the theoretical (or practical) level of difficulty, which leads to theoretically skilled students filling the places of more suited practical students, who instead have to sit through three years of theoretical courses – and, secondly, a new system of selection, including interviews and tests, also would show what alternative would suit the individual best. And then there must be more alternatives. If this would lead to higher costs, I am convinced that it would lead to less exclusion and more entrepreneurs, leading to decreased costs and increased income in the future.

Torsten André

Carmens kosmetik

Vaxning kvinnor

Brasiliansk vaxning - 350:-
Hela kroppen 1200 :-

Ansiktsbehandlingar

från 399:- eller
Guldansiktsbehandling

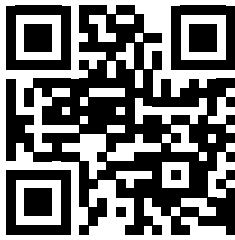
24 Karats guld - 1200:
Cellulitbehandling

Tel: 0768.54.51.04

www.carmenskosmetik.se

www.vaxkassetter.se

X Solutions HB
Exklusiv distributör

Permanent Make Up by ROOS

Semi permanent tatuering , ögonbryn ,
eyeliner, fransmarkering och läppmarkering
Från 1500:-

Järnvägsgatan 24,
Malmö-Limhamn
073-301 77 60

Ganska varmt i oktober – upp till 22 grader

Söker du lagom värme, ungefär som en svensk sommardag? Då är det dessa resmål du ska välja. Här ligger temperaturen på upp till 22 grader vilket passar sol och bad såväl som sevärldheter och shopping.

Kreta

En av de mest populära grekiska öarna är Kreta som har temperaturer på 22 grader i oktober. Havet har värmts upp till hela 24 grader så oktober är en passande månad för långa sköna bad. Det finns många resmål att välja mellan på Kreta och de flesta ligger utmed den norra kusten.

Foto: Nikater

Turkiet

Den turkiska rivieran håller värmen ända in i oktober. Resmålen på Antalya kusten har 26 grader i luften och är lite varmare än Marmariskusten och Bodrumkusten där medeltemperaturen ligger på 24 grader. I havet är det 22 grader varmt.

Mallorca

Foto:Berthold Werner

Mallorcas medelhavsvärme sträcker sig ändå in i oktober. Den här grönskande ön erbjuder ett gäng resmål med olika karaktär. Temperaturen i oktober ligger på 22 grader i luften och i havet är det 21 grader varmt. Ön är lite större än Gotland och är kantad av sandstränder runt om.

Malta

Malta ligger mitt i Medelhavet och är en ö full med historia. Katedraler, riddarborgar, kyrkor och tempel. Ön har också en avslappnad livsstil, fina stränder och shoppingmöjligheter. Här är det sköna temperaturer ända in i oktober. Dagtid ligger temperaturen på 23 grader i luften och i havet är det 21 grader.

Hett i oktober – minst 28 grader

Om du är ute efter den där riktiga hettan då både luften och vattnet är över 25 grader är det dessa resmål du ska välja mellan. De flesta kräven en lite längre flygres och att du gärna är borta minst två veckor. Vilket hett resmål väljer du?

Maldiverna

Tropiska miljöer med turkosa laguner, svajande palmer och vita stränder. På Maldiverna bor du lyxigt och äter högklassig mat. Ett resmål många väljer till sin bröllopsresa. Öarna passar för snorkling, vattensporter och lata dagar på stranden. Temperaturen dagtid i oktober är 30 grader och i vattnet är det 28 grader.

Thailand

Bästa perioden för att åka till Thailand börjar nu och sträcker sig fram till april. Regndagarna minskar och temperaturen dagtid ligger på 31 grader. I vattnet är det 27 grader varmt. Det finns många resmål och öar runt om i Thailand att utforska. Phuket, Koh Lanta, Koh Samui och Ko Tao är bara några.

Mexiko

De mexikanska resmålen vid Karibien lockar många svenskar. I oktober är temperaturen i luften cirka 32 grader och i havet är det 27. Välj mellan resmål som Playa del Carmen, Tulum, Cancun, Isla de Holbox och Isla Mujeres.

Dubai

Dubai är ett av sju emirat som tillhör Förenade Arabemiraten. En lyxdestination med allt från fina stränder till enorma shoppingkomplex och flashiga hotell. Öknen finns också nära till hands för utflykter och äventyr. Till och med en skidbacke inomhus hittar du i häftiga Dubai. Källa: reseguiden.se

Rom

Den italienska huvudstaden lockar såväl nyförälskade par som barnfamiljer och festsugna. Upplev kultur, nöjen, shopping och mysiga uteserveringar. I oktober ligger medeltemperaturen på 22 grader. Den värsta turistansströmningen har avtagit och du kan utforska Rom på ditt sätt.

Varmt i oktober – 22 till 28 grader

Vill du ha ännu varmare? Det finns resmål i oktober som fortfarande håller temperaturer mellan 22 och 28 grader. Resmål där även havet fortfarande är skönt att bada i. Välj ett resmål i Europa eller flyg lite längre bort.

Cypern

På solsäkra Cypern stannar sommarvärmen länge. De populäraste resmålen är Ayia Napa, Fig Tree Bay, Larnaca och Limassol. I oktober ligger temperaturen på 27 grader i luften och 25 i havet. Du väljer själv om du önskar ett resmål med nöjesliv eller ett med lugnare atmosfär.

Kap Verde

Kap Verde-öarna har blivit ett mer och mer populärt semesterresmål. I oktober ligger temperaturen på 28 grader och i havet är det 25. De mest populära resmålen på Kap Verde är öarna Sal och Boa Vista.

Fallgropar när vi talar öresundska

Faldgruber når vi snakker øresundsk

Vi har tidigare talat om rolig, frukost/frokost och føle/föla. Idag blir det en trippel. Mäta på svenska heter nämligen måle på danska, men måla på svenska heter på danska male, medan mala också kan heta male. Detta skulle kunna leda till följande förvirrande dialog mellan den danske fadern (D) och den svenska modern (S):

D Kan du måle børnene?
S Va? Varför ska jag måla barnen? Det verkar ju helt... Ah, menar du deras naglar?
D Nej, for satan! Hvorfor skulle du måle deres negle? De er jo kun en centimeter... Hvis du ikke mener male?
S Mala?! Är du fullständigt galen? Varför skulle jag mala våra barns naglar?
D Nej, ikke male på den måde. Jeg mener male med farve. Du tror vel ikke...
S Jaha, jaså? Är vi tillbaka där nu igen? Nej, jag tänker inte måla våra barn. Säger du det en gång till, tar jag med mig dem och flyttar hem till mamma.

Vi har tidligere nævnt rolig, frokost/frukost og føle/föla. I dag har vi en tredeling. Mäta på svensk er nemlig måle på dansk, men måla på svensk er på dansk male, men mala betyder kun male i betydningen knuse. Dette skulle kunne lede til en meget forvirret dialog mellem den danske faren (D) og den svenske moren (S):

D Kan du måle børnene?
S Va? Varför ska jag måla barnen? Det verkar ju helt... Ah, menar du deras naglar?
D Nej, for satan! Hvorfor skulle du måle deres negle? De er jo kun en centimeter... Hvis du ikke mener male?
S Mala?! Är du fullständigt galen? Varför skulle jag mala våra barns naglar?
D Nej, ikke male på den måde. Jeg mener male med farve. Du tror vel ikke...
S Jaha, jaså? Är vi tillbaka där nu igen? Nej, jag tänker inte måla våra barn. Säger du det en gång till, tar jag med mig dem och flyttar hem till mamma.

MFMGROSS.SE

Möbler - Husartiklar - Mattor

N.Grängesbergsgatan7A
21444 Malmö
mfim991@hotmail.com

Det händer i Öresundsregionen Events in the Oresund Region

- 1/10 är det Öppen scen på Malmö Stadsbibliotek – Uppläsning av Mörk Grön Haiku.
- 4/10 är det Filmkväll för vuxna på Rosengårds bibliotek – se tre dokumentärer och rösta fram vinnaren.
- 5-7/10 är det Kalkbrottsdagar med guidade turer och barnaktiviteter.
- 5-9/10 är det MAFF (Malmö Arab Film Festival) på Panora.
- 6/10 spelar Miriam Aïda med band på Paladium i en hyllning till Bowie
- 6/10 är det Last Night in London i Sparbanken Skåne Arena i Lund.
- 7/10 spelas Lögnen på Lunds stadsteater – en komedi om otrohet.
- 10/10 kommer Siw Malmkvist och Ann-Louise Hanson till Lunds stadsteater.
- 12/10 är det Kulturnatten i Köpenhamn.
- 2/10-4/11 är det Halloween i Tivoli i Köpenhamn.
- 13/10 är det Nallekonsert på Malmö Live.
- 14/10 är det Dangerous song - Blue på Barnens Scen – film och konsert för alla från 7 år.

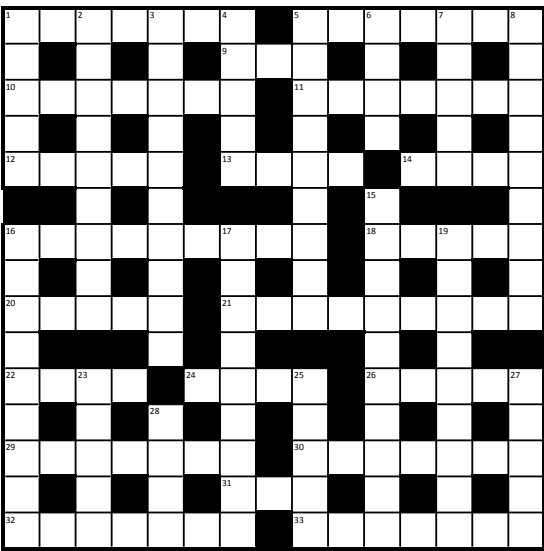
- 10 it's Open Mike at Malmo City Library – Reading of Mörk Grön Haiku.
- 4/10 it's Film Night for Adults at Rosengård's library – see three documentaries and vote for the winner.
- 5-7/10 it's Kalkbrottsdagar in Malmo limestone quarry. Free guidings and activities for the children.
- 5-9/10 it's MAFF (Malmö Arab Film Festival) at Panora.
- 6/10 Miriam Aïda and band play at Paladium. An homage to Bowie.
- 6/10 it's Last Night in London at Sparbanken Skåne Arena in Lund.
- 7/10 Lögnen (The Lie) is performed at Lund Town Theatre – a comedy about unfaithfulness.
- 10/10 Siw Malmkvist och Ann-Louise Hanson come to Lund Town Theatre.
- 12/10 it's Kulturnatten (Culture Night) in Copenhagen.
- 12/10-4/11 it's Halloween at Tivoli in Copenhagen.
- 13/10 it's Nallekonsert (Teddybear Concert) at Malmo Live
- 14/10 it's Dangerous song - Blue at Barnens Scen – film and concert for everyone from 7 years of age.

Hjördis har ordet

Såhär i valtider kan man faktiskt inte bara flamsa runt med en massa nöjen och trams. Därför bad redaktionen mig skriva något klokt om ett ämne jag brinner för och som är extra intressant just nu när valet så nyligen är genomfört. Och då vill jag tala om jordfelsbrytare. Jag har ju förstått att Miljön inte längre prioriteras särskilt högt bland de svenska väljarna. Inte ens sommarens väder och bränder har gjort frågan tillräckligt intressant. Invandring och Integration, Sjukvård och Lag och ordning anses tydligen vara mycket viktigare. Jag måste säga att jag tycker att det är lite underligt att folk inte begriper att allt det där inte spelar någon roll om vi inte har någon jord kvar och att det är de fel på jorden som finns som gör att t.ex. invandringen ökar.

Dessutom är det ju ganska invecklat att göra någonting åt alla

de där punkterna. Det finns ju inga behändiga apparater att använda i sammanhanget. Att fixa jorden är ju däremot väldigt enkelt. Personligen begriper jag inte varför ingen redan börjat. Det finns ju ett antal jordfelsbrytare på marknaden. Googlar man – vilket jag för en gång skull nu gjort – får man upp ungefär 476 000 resultat. Det måste väl ändå räcka? Jag är medveten om att det finns troll, och alldeles nyligen har jag fått lära mig att det inte alls längre är de John Bauerska älvpolarna vi talar om, utan verkliga vidunder. Men jag menar att även om hälften av alla jordfelsbrytare skulle visa sig vara troll, finns det ju ändå nog för att täcka behovet. Och om det skulle behövas fler får vi väl ändå använda trollen. Eller tillverka fler. För så här är det, förstår ni, era korkskallar, att om det finns fel på jorden – och det verkar nästan alla experter vara överens om att det finns – och att detta snarast behöver brytas, då är det väl självklart att man ska bryta det med en jordfelsbrytare. Så varför är det ingen som gör något?

Vågrätt

- 1. Violinist on a Bike till vardags (7/21. Beskrevs förr med Jante. Har
- 9. Tänker Nisse sjöman (3)
- 10. Där spelas futsal (7)
- 11. Var ratad liberal symbol (7)
- 12. Flärdfri (5)
- 13. Nyckelord (4)
- 14. Etymologiskt ursprung för såväl Mat-Tina som Hamlet (4)
- 16. Badam-Powells skapelse (9)
- 18. Musicerande Lovisa (5)
- 20. Taippan och krait (5)
- 22. Askvariant (4)
- 24. Beskriver, märkligt nog, torrt (4)
- 26. Baron och Präst som Hets (5)
- 29. Den bäste av dem som vattnades (7)
- 31. Kan kurva vara (3)
- 32. Konstnärerna John, Ivar, Ove och Per-Erik (7)
- 33. Rymmer välkänt torn (7)

Lodrrätt

- 1. Fruktsaft som finlandssvensken påstås ha i granen (5)
- 2. Människobyn (9)
- 3. Saknar kanske den andtrutne (10)
- 4. Slut på kor (5)
- 5. Är nandu och emu (9)
- 6. Kan lag bli och du av lag (4)
- 7. Vapened (5)
- 8. Föregår raketuppskjutning (9)
- 15. Kan konformen vara en, om än transparent. Kan chokladägget kanske bli. Eller måhända en fågel av Ulrica Hydman Vallien. (10)
- 16. Nätlare som kan finnas i låda och har egen gata i såväl Malmö som Lund (9)
- 17. Här finns både örtagård och kryddgård (9)
- 19. Aktuellt kan det vara
- 23. Känd Tottenhamsupporter (5)
- 25. Hos denne Lars fick Carl Fredrik Hill vistas. Nu trängs elever där. (5)
- 27. Fickort (5)
- 28. En typ av person som, enligt Allen Ginsberg, sover i allas sängar (4)

Vågrätt

- 1. Creaturelike room (7)
- 5. Jeppe's dad (7)
- 9. Etymologically discussed wellness institution (3)
- 10. Is some wine (7)
- 11. That's not how you want to be buried (7)
- 12. Late in Oresund (5)
- 13. Way to go! (4)
- 14. What love and threaten can be (4)
- 16. The not really real. (9)
- 18. A kind of excuse
- 20. Three kinds of movements in both languages (4)
- 21. Young (9)
- 22. Open place (4)
- 24. A Danish reminder (4)
- 26. A lot of woodwind (5)
- 29. "drilagtig" in Swedish (7)
- 30. One letter bring this meal forward (7)
- 31. A tool for promoting employment and inclusion, according to them. (3)
- 32. Rulers, most often in a negative context (7)
- 33. A word related to what's at hand, in all three languages (7)

Lodrrätt

- 1. What Swedes might do with a letter. The Danes exchange that letter (5)
- 2. Since 1985 a constant reason to discord in the Oresund region (9)
- 3. What a Dane might have to pay a Swedish rogue (10)
- 4. Starlike fat that reminds Swedes of people and Malte Sund. (5)
- 5. An approximate percentage of Swedes finding this a really hard Danish word (9)
- 6. A Swedish bench a Dane could make (4)
- 7. "lämpar" in Danish (5)
- 8. How a famous aunt would dress in Swedish, but not in Danish. (9)
- 15. A Swedish study of e.g. anime (10)
- 16. What suspicious people sometimes do (9)
- 17. Seafood (9)
- 19. Seafood study (9)
- 23. Almost the opposites on each side of the bridge. (5)
- 25. Black gold connected to Finland (5)
- 27. Swedish experience to which the Danes add an e.
- 28. Can describe summer, food and a feeling. (4)

Allvarligt menade frågor får dumma svar

Serious Questions and Stupid Answers

med Hjördis

With Hjordis

Mina barn har tjatat om att vi ska skaffa ett husdjur i flera år, och nu orkar varken jag eller min man stå emot längre. Problemet är att vi inte kan komma överens om vilket husdjur vi ska skaffa. Min man vill ha katt, min son vill ha en hund. Själv vill jag ha en hamster, medan min dotter vill ha en kanin. Vad tycker du att vi ska skaffa?

Beda Bladh

Ja du Rut (jag tänker inte på några villkor kalla dig Beda Bladh; näst Inga-Stina är det det fånigaste namn jag någonsin hört talas om), svaret på din fråga är självklart: Skaffa brunsås. Brunsås lever i princip för evigt, så du behöver inte bekymra dig om ledsna barn och fåniga djurbegravningar. Och skulle det gå så illa så att den dör, kan du snabbt göra ny medan barnen sover och låtsas som om ingenting hänt. Vidare kräver brunsås ingen särskild bur – en vanlig skål eller snipa duger gott – och man behöver sällan mata den – lite vatten då och då för att mjuka upp den räcker gott – och dessutom är den lätt att dressera att göra alla möjliga trevliga konster. Det bästa av allt är ändå hur kelig man kan få den. Få saker går upp mot att känna hur den rinner nerför magen en fredagskväll framför teven.

My children have been nagging about us getting a pet for years, and now neither my husband nor I can resist any longer. The problem is that we can't agree about what kind of pet to get. My husband wants a cat, my son wants a dog, I, myself, want a hamster and my daughter wants a rabbit. What do you think we should get?

Beda Bladh

Well, Rut (I will, under no circumstances, call you Beda Bladh; apart from Inga-Stina it is the silliest name I've ever heard of), the answer to your question is self-evident: Get gravy. Gravy, more or less, lives forever, so you don't have to worry about sad children or silly animal burials. And if it by chance goes down that road, you can easily make new gravy while the children are asleep and then pretend as if nothing has happened. Furthermore gravy doesn't need a special cage – a bowl or a jug will do – and you seldom have to feed it – some water now and then to soften it up is enough – and in addition to that it is easy to train to do all sorts of tricks. The best, however, is how cuddly you can make it. There are few things that are better than feeling it running down your belly on a Friday night in front of the telly.

Kära Hjördis

Jag måste säga att jag blev verkligt imponerad av ditt svar på min fråga om universum Därför tänkte jag nu ställa en annan viktig fråga: Vad är meningen med livet?

Dear Hjordis

I must say that I am really impressed by your answer to my question about the universe, which is why I now want to ask you another important question: What is the meaning of life?

Ja du Berra, att du fortsätter att fjäska hjälper dig inte ett dugg. Det äcklar mig ännu mer denna gång. Men jag måste erkänna att det är trevligt med stammisar. Därför tänker jag svara på din fråga trots att det bär mig emot en aning, vilket jag återkommer till.

Douglas Adams påstår ju att svaret på din fråga är 42, men det stämmer inte alls. Meningen med livet är nämligen självklart brunsås. Med brunsås kan man lösa alla problem man ställs inför och brunsås passar till precis allt: köttbullar, kotletter, rotmos, brunsås (brunsås med brunsås är min favoriträtt), jordgubbsglass, fruktsallad, väggar, golv och tak, för att inte tala om hur snygg och sexig man blir i brunsås.

Nu är det nog på plats att jag återkommer till det jag antydde ovan och ber alla mina läsare och fans om ursäkt. Genom att avslöja denna väl förborgade hemlighet för den stora allmänheten har jag på sätt och vis tagit bort själva meningen med livet för er. Själv har jag de senaste 20 åren, sedan jag insåg att brunsås verkligen är meningen med livet, gått omkring som en zombie eftersom jag inte längre har någonting att kämpa för. Strävan efter att förstå meningen med livet är nämligen en icke obetydlig del av meningen med livet. Men det är Berras fel. Det var han som frågade.

Eftersom jag ändå ställt till det lite och förstört era liv, vill jag avsluta detta svar med en liten utvikning, en trevlig och sedelärande historia: Mina trogna läsare känner redan till att min katt är blind, av orsaker jag här inte vill gå in på. Detta gör att han emellanåt gör smått tokroliga saker. Häromkvällen bet han mig i benet i tron att det var en läcker lax. Visserligen kan man ha viss förståelse för detta, både p.g.a. hans obefintliga syn och att jag brukar parfymera mig med fiskleverolja. Men sådant trams kan jag tyvärr inte ta hänsyn till. Så nu har jag gömt hans löständer. Så får vi se hur roligt han tycker att det är.

Vill du också få ett fånigt svar på en allvarligt menad fråga? Skicka i så fall in din fråga till hjordis@infoexpress.se, så lovar jag att göra mitt sämsta för att du ska få ett vettigt svar.

Do you also want a silly answer to a serious question? Then send your question to hjordis@infoexpress.se, and I promise you I will do my worst in giving you a sensible answer.

Mvh, Hjördis

Hjördis
hjordis@infoexpress.se

Ta en bild på din lösning och skicka den till hello@nfoexpress.se. Ange "Korsord oktober 1" som ämne. Vinnaren kommer att få tidningen levererad till dörren under 2018. Lösning och vinnare publiceras i nästa nummer.

PURE GOLD 24 Ka Luxury day cream

Krämen är avsedd för hudvård av normal, blandad och torr hy. Krämen innehåller rent guld, vilket, i kombination med isoflavoner, synligt förbättrar hudens struktur och främjar dess återbildningsförmåga, vilket syns i utjämnade ansiktsdrag och rynkor och en tydligt vackrare ton. Denna exklusiva hudvårdsprodukt föryngrar din hud och gör den bländande vacker.

The cream is intended for the care of normal, combination and dry skin. The cream contains the luxury of pure gold which, in combination with isoflavones, visibly improves your skin's structure and supports its regenerative ability, which is shown by smoothed facial lines and wrinkles, and visibly improved tone. This exquisite care leaves your skin rejuvenated and looking dazzlingly beautiful.

scan and by now

HÖSTREA 20% på utvalda lyxiga soffor/sängar

CONTINENTAL ROYAL

Madrasser i 5-zons, 3-zons pocket, latex och x-pocket.
Valbart tyg, gavel och ben.

GUSTAVO

Längd 350 eller 320 cm.
Valbart tyg.

HOWARD LEEDS DELUXE

Soffgrupp, ljusgrå

15 945:-

Ord.pris 19 335:-

 Soffor&Sängar
SITT BÄTTRE • SOV BÄTTRE • BETALA MINDRE

KV. CAROLI/CAROLI CITY Österg. 12 • mån-fre 10-19, lör 10-17, sön 11-17
TRIANGELN Södra Förstadsg. 41 • mån-fre 10-20, lör-sön 10-18
www.sofforsangar.se • 040-13 99 11 • info@sofforsangar.se